BIBLIOTECA VITT. EMANUELE
FONDO EBORENSE
42
3 I
27

Muti Giovanni e
Muti Paolo Muti
Romano

[redacted] e

Romano
Muti Giovanni
e Paolo

M. TULLII CICERONIS

EPISTOLARUM SELECTARUM LIBRI QUATUOR

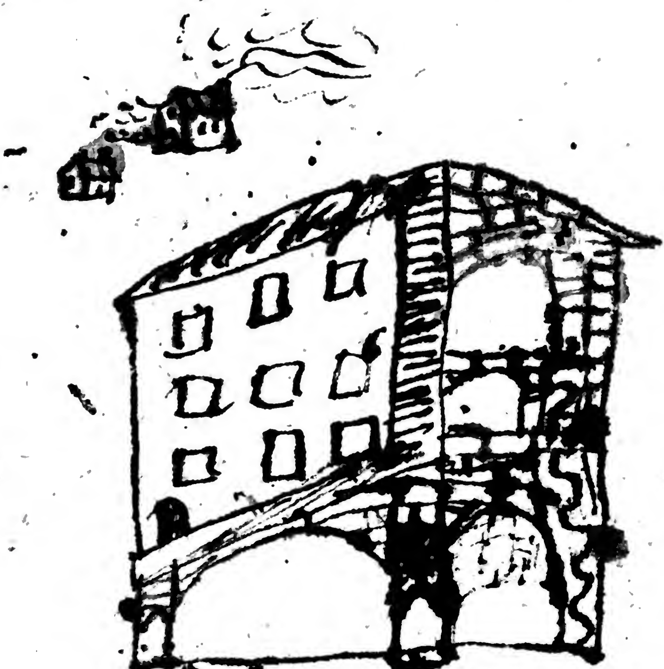
[illegible] USUM

STUDIOSÆ JUVENTUTIS.

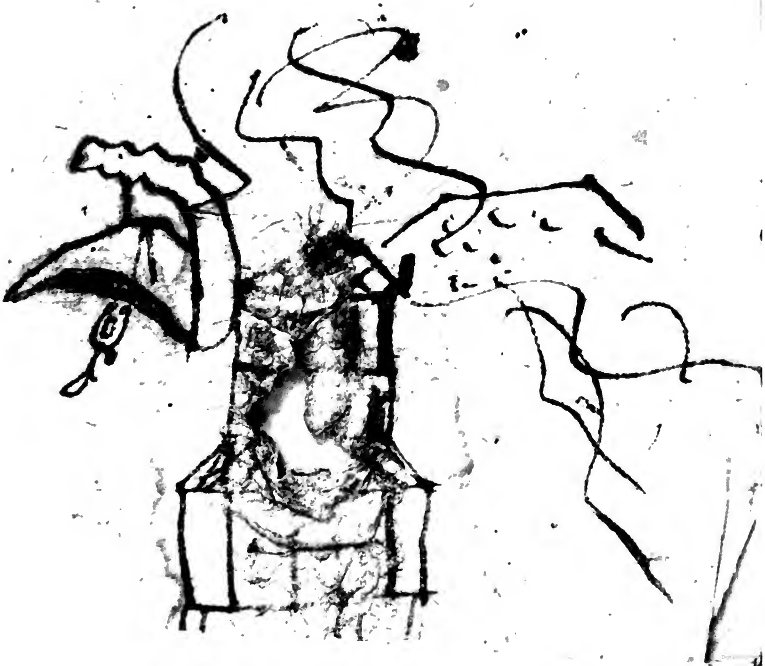
ROMÆ MDCCLXXXIII.

EX TYPOGRAPHIA S. MICHAELIS AD RIPAM,
APUD PAULUM JUNCHIUM.

Sup. Permiſſu, & Privilegio.

Mute Romano

M. TULLII CICERONIS EPISTOLARUM SELECTARUM LIBER PRIMUS.

Lib 6. Epiſt. 16.

ARGUMENTUM.

Continet hæc Epiſtola omnium breviſſima gratulationem, benevolentiam, officium.

Cic. Baſilio S. D. 1

TIbi gratulor, mihi gaudeo, te amo, tua tueor: a te amari, & quid agas, quidque iſtic agatur, certior fieri volo. Vale.

Lib. 14. Epiſt. 9.

ARGUMENTUM.

Significat dolorem ſuum ex Dolabellæ generi ſui Tulliæque valetudine.

M. T. C. Terentiæ ſuæ S. D. 2

AD cæteras meas miſerias acceſſit dolor ex Dolabellæ valetudine, & Tulliæ. Omnino de omnibus rebus nec quid conſilii capiam, nec quid faciam, ſcio. Tu velim tuam, & Tulliæ valetudinem cures. Vale.

Lib. 14. Epiſt. 13.

ARGUMENTUM.

Permittit uxori, ut de nuncio remittendo conſilium capiat ex tempore.

M. T. C. Terentiæ S. P. D. 3

QUod ſcripſi ad te proximis litteris de nuncio remittendo, quæ ſit iſtius vis hoc tempore, & quæ concitatio multitudinis, igno-

ro. Si metuendus iratus eſt, quies tamen ab illo fortaſſe naſcetur. Totum judicabis, quale ſit & quod in miſerrimis rebus minime miſerum putabis, id facies. Vale. VI. Id. Quint.

Lib. 14. Epiſt. 8.

ARGUMENTUM.

Rogat uxorem, ut valetudinem curet: laudat ejus diligentiam, eaque ut deinceps utatur, mandat.

M. T. C. Terentiæ ſuæ S. D. 4

SI vales bene eſt: ego quidem valeo. Valetudinem tuam velim cures diligentiſſime. Nam mihi & ſcriptum, & nunciatum eſt, te in febrim ſubito incidiſſe. Quod celeriter me feciſti de Cæſaris litteris certiorem, feciſti mihi gratum. Item poſthac, ſi quid opus erit, ſi quid acciderit novi, facies ut ſciam. Cura, ut valeas. Vale. Dat. IV. Non. Junias.

Lib. 14. Epiſt. 10.

ARGUMENTUM.

Mandat, ut cum Attico loquatur, & litteras mittat.

M. T. C. Terentiæ ſuæ S. D. 5

QUid fieri placeret, ſcripſi ad Pomponium ſerius, quam oportuit. Cum eo ſi loquuta eris, intelliges, quid fieri velim. Apertius ſcribi, quando ad illum ſcripſeram, neceſſe non fuit. De ea re, & de cæteris rebus quamprimum velim nobis litteras mittas. Valetudinem tuam cura diligenter. Vale, VII, Id. Quint.

Lib. 14.

Lib. 14. Epiſt. 17.

ARGUMENTUM.

Doloris index Epiſtola.

Tullius Terentiæ ſuæ S. D. 6

SI vales, bene eſt: valeo. Si quid haberem, quod ad te ſcriberem, facerem id & pluribus verbis, & ſæpius: nunc quæ ſunt negotia, vides. Ego autem quomodo ſim affectus, ex Lepta & Trebatio poteris cognoſcere. Fac, ut tuam, & Tulliæ valetudinem cures. Vale.

Lib. 14. Epiſt. 20.

ARGUMENTUM.

Mandat, ut in Tuſculano omnia ſint parata ad hoſpites excipiendos.

Tullius Terentiæ ſuæ S D. 7

IN Tuſculanum nos venturos putamus aut Nonis, aut poſtridie. Ibi fac, ut ſint omnia parata. Plures enim fortaſſe nobiſcum erunt, & (ut arbitror) diutius ibi commorabimur. Labrum, ſi in balneo non eſt, fac, ut ſit; [illegible] cætera, quæ ſunt ad victum, & ad valetudinem neceſſaria. Vale. Kal. Octob. de Venuſino.

Lib 14. Epiſt. 21.

ARGUMENTUM.

Scribit, ut quæ tempus poſtulabit, provideat, ſibique abſenti adminiſtret, litteraſque mittat.

Tullius Terentiæ ſuæ S. D. 8

SI vales, bene eſt: ego valeo. Da operam, ut convaleſcas: quod opus erit, ut [illegible] tempuſque poſtulat, provideas [illegible] adminiſtres, & ad me de omnibus rebu[illegible]am ſæpiſſime litteras mittas. Vale.

Lib. 14. Epiſt. 22.

ARGUMENTUM.

Dicit, ſe tabellarios expectare, ut conſilium capere poſſit.

Tullius Terentiæ ſuæ S. D. 9

SI vales, bene eſt; ego valeo. Nos quotidie tabellarios veſtros expectamus: qui ſi venerint, fortaſſe erimus certiores, quid nobis faciendum ſit, faciemuſque te ſtatim certiorem. Valetudinem tuam cura diligenter. Vale. Kal. Sept.

Lib. 14. Epiſt. 23.

ARGUMENTUM.

Nondum ſe neque de Cæſaris adventu, neque de ejus litteris quidquam ſcire dicit.

Tullius Terentiæ ſuæ S. D. 10

SI vales, bene eſt; ego valeo. Nos neque de Cæſaris adventu, neque de litteris, quas Philotimus habere dicitur, quidquam adhuc certi habemus. Si quid erit certi, faciam te ſtatim certiorem. Valetudinem tuam fac, ut cures. V[illegible]IV. Id. Sextilis.

Lib. 13. Epiſt. 58.

ARGUMENTUM.

Commendat L. Cuſtidium.

M. T. C. Titio F. L. Rufo Præt. Urb. S. D. 11

L. Cuſtidius eſt tribulis & municeps, & familiaris meus. Is cauſam habet, quam cauſam ad te deferet. Commendo tibi hominem, ſicuti tua fides, & meus pudor poſtulat, tantum, ut faciles ad te aditus habeat; quæ æqua poſtulabit, ut, lubente te, impetret; ſentiatque meam ſibi amicitiam, etiam cum longiſſime abſim, [illegible]deſſe imprimis apud te. Vale.

Lib.

Lib. 14. Epiſt. 11.

ARGUMENTUM.

Tulliam ad ſe veniſſe dicit; ſibi autem in animo eſſe, Ciceronem filium ad Cæſarem mittere.

M. T. C. Terentiæ ſuæ S. D. 12

SI vales, bene eſt: valeo. Tullia noſtra venit ad me prid. Id. Jun. cujus ſumma virtute, & ſingulari humanitate graviore etiam ſum dolore affectus. noſtra factum [illegible] negligentia, ut longe alia in fortuna eſſet, atque ejus pietas ac dignitas poſtulabat. Nobis erat in animo Ciceronem ad Cæſarem mittere, & cum eo Cn. Salluſtium. Si profectus erit, faciam te certiorem. Valetudinem tuam cura diligenter. Vale. XVII. Kal. Quintil.

Lib. [illegible] Epiſt. [illegible]

ARGUMEN[illegible]

Fere conſilium ſuum reprehendit [illegible] in Pharſalia Pompejo, in Italiam redierit: monet uxorem ne ad ipſum eat.

Tullius Terentiæ ſuæ S. P. D. 13

QUod nos in Italiam ſalvos veniſſe gaudes, perpetuo gaudeas velim. Sed perturbatione animi, magniſque injuriis, metuo, ne id conſilii ceperimus, quod non facile explicare poſſimus. Quare, quantum potes, adjuva. Quid autem poſſis, mihi in mentem non venit. In viam quod te des hoc tempore, nihil eſt; & longum eſt iter, & non tutum; & non video, quid prodeſſe poſſis, ſi veneris. Vale. Dat. prid. Nonas Novemb. Brunduſio.

Lib. 14. Epiſt. 15.

ARGUMENTUM.

Dicit, ſe mutaſſe conſilium de mittendo ad Cæſarem Cicerone filio.

Tullius Terentiæ ſuæ S. D. 14

SI vales, bene eſt, ego valeo. Conſtitueramus (ut ad te antea ſcripſeram) obviam Ciceronem Cæſari mittere: ſed mutavimus conſilium, quia de illius adventu nihil audiebamus. De cæteris rebus, etſi nihil erat novi, tamen, quid velimus, & quid hoc tempore putemus opus eſſe, ex Sica poteris cognoſc[illegible] Tulliam adhuc mecum teneo. Valetudine[illegible] tuam cura diligenter. Vale. XII. Kal. Quint.

Lib. 14. Epiſt. 24.

ARGUMENTUM.

Scribit de litteris a Cæſare acceptis, de ejus adventu [illegible] obviam itione.

[illegible] Terentiæ ſuæ S. D. 15

S[illegible]; ego valeo. Redditæ mihi [illegible]t a Cæſare litteræ ſatis liberales. [illegible]one celerius venturus eſſe dicitur. Cu[illegible] utrum obviam procedam, an hic eum expectem, cum conſtituero, faciam te certiorem. Tabellarios mihi velim quamprimum remittas. Valetudinem tuam cura diligenter. Vale. Prid. Id. Sextiles.

Lib. 16 Epiſt. 19.

ARGUMENTUM.

De litteris, de Demetrio, de Aufidiano nomine.

Tullius Tironi S. D. 16

EXpecto tuas litteras de multis rebus, te ipſum multo magis. Demetrium redde noſtrum,

ſtrum & aliud, ſi quid potes boni. De Aufidiano nomine nihil te hortor. Scio tibi curæ eſſe, ſed conſice; & ſi ob eam rem moraris, accipio cauſam: ſi te id non tenet, advola. Litteras tuas valde expecto. Vale.

Lib. 16. Epiſt. 20.

ARGUMENTUM.

De valetudine curanda, de libris componendis, de olitore, de reditu Tironis.

Tullius Tironi S. D. 17

SOllicitat (ita vivam) me tua, mi Tiro, valetudo: ſed confido, ſi diligentiam, quam inſtituiſti, adhibueris, cito te firmum fore. Libros compone: indicem cum Metrodoro lubebit, quando ejus arbitratu vivendum eſt. Cum olitore, ut videtur. Tu potes Kalendis expectare gladiatores, poſtridie redire; & ita cenſeo. Verum ut videbitur. Cura te, ſi me amas, diligenter. Vale.

Lib. 13. Epiſt. 6. circa finem.

ARGUMENTUM.

Publium Cornelium Valerio commendat.

M. T. Cic. Q. Valerio S. D. 18

PUblius Cornelius, qui tibi has litteras reddidit, eſt mihi a P. Cuſpio commendatus; cujus cauſa quantopere cuperem deberemque, profecto ex me facile cognoviſti. Vehementer te rogo, ut cures, ex hac commendatione mihi Cuſpius quam maximas, quam primum, quam ſæpiſſime gratias agat. Vale.

Lib. 14. Epiſt. 16.

ARGUMENTUM.

Argumentum eſt de litteris, & de Volumnia.

Tullius Terentiæ ſuæ S. D. 19

SI vales, bene eſt; ego valeo. Etſi ejuſmodi tempora noſtra ſunt, ut nihil habeam, quod

aut a te litterarum expectem, aut ipſe ad te ſcribam: tamen neſcio quomodo, & ipſe veſtras litteras expecto, & ſcribo ad vos, cum habeo qui ferat. Volumnia debuit in te officioſior eſſe, quam fuit, & id ipſum, quod fecit, potuit diligentius facere, & cautius: quamquam alia ſunt, quæ magis curemus, magiſque doleamus, quæ me ita conficiunt, ut ii voluerunt, qui me de mea ſententia detruſerunt. Cura, ut valeas. Prid. Nonas Januarias.

Lib. 14. *Epiſt.* 19.

ARGUMENTUM.

Dolorem ſignificat ex filiæ valetudine, & difficultatem, quo minus poſſit accedere.

Tullius Terentiæ ſuæ S. D. 20

I[illegible]aximis meis doloribus excruciat me va[illegible]tudo Tulliæ noſtræ, de qua nihil eſt, quod plura ſcribam; tibi enim æque magnæ curæ eſſe certo ſcio. Quod me propius vultis accedere, video ita eſſe faciendum: etiam antea feciſſem: ſed me multa [illegible]dierunt, quæ ne nunc quidem expedita ſunt. Sed a Pomponio expecto litteras, quas ad me quamprimum perferendas cures velim. Da operam, ut valeas.

Lib. 13. *Epiſt.* 3.

ARGUMENTUM.

Fuſium commendat, quem & antea præſens præſenti commendarat.

M. T. Cic. C. Memmio S. P. D. 21

AUlum Fuſium, unum ex meis intimis obſervantiſſimum ſtudioſiſſimumque noſtri, eruditum hominem & ſumma humanitate, tuaque amicitia digniſſimum, velim ita tractes, ut mihi

coram

coram recepiſti: tam mihi gratum id erit, quam quod gratiſſimum. Ipſum præterea ſummo officio, & ſumma obſervantia tibi in perpetuum devinxeris. Vale.

Lib. 13. Epiſt. 20.

ARGUMENTUM.

Commendat Aſclaponem medicum, ut amicum, ut doctum, ut fidelem.

M. T. Cicero Ser. Sulpicio S. D. 22

ASclapone Patrenſi medico utor valde familiariter, ejuſque tum conſuetudo mihi jucunda fuit, tum etiam ars quam ſum expertus in valetudine meorum. In qua mihi tum ipſa ſcientia, tum etiam fidelitate, benevolentiaque ſatisfecit. Hunc igitur tibi commendo, & a te peto, ut des operam, ut intelligat me ſcripſiſſe de ſe, meamque commendationem uſui magno ſibi fuiſſe. Erit id mihi vehementer gratum. Vale.

Lib. 13. Epiſt. 25.

ARGUMENTUM.

Hageſaretum breviter, ſed accurate commendat.

M. T. C. Ser. Sulpicio S. D. 23

HAgeſaretus Lariſſæus magnis meis beneficiis ornatus in Conſulatu meo, memor & gratus fuit, meque poſtea diligentiſſime coluit. Eum tibi magnopere commendo, ut & hoſpitem, & familiarem meum, & gratum hominem, & virum bonum, & principem civitatis ſuæ, & tua neceſſitudine digniſſimum. Pergratum mihi feceris, ſi dederis operam, ut is intelligat, hanc meam commendationem magnum apud te pondus habuiſſe. Vale.

Lib. 13. Epiſt. 39.

ARGUMENTUM.

Commendat Titurnium Rufum.

Cicero Acilio Proconſ. S. D. 24

CUM familia Titurnia neceſſitudo mihi intercedit vetus: ex qua reliquus eſt M. Titurnius Rufus, qui mihi omni diligentia atque officio eſt tuendus. Eſt igitur in tua poteſtate, ut ille in me ſatis ſibi præſidii putet eſſe. Quapropter eum tibi commendo majorem in modum, & abs te peto efficias, ut is commendationem hanc intelligat ſibi magno adjumento fuiſſe. Erit id mihi vehementer gratum. Vale.

Lib. 13. Epiſt. 40.

ARGUMENTUM.

L. & C. Aurelios fratres commendat.

M. T. C. Auchario Qu. F. Proconſ. S. D. 25

LUcium & Cajum Aurelios Lucii filios, quibus & ipſis, & patre eorum viro optimo familiariſſime utor, commendo tibi majorem in modum, adoleſcentes omnibus optimis artibus ornatos, meos perneceſſarios, tua amicitia digniſſimos. Si ulla mea apud te commendatio valuit, quod ſcio multas plurimum valuiſſe, hæc ut valeat, rogo. Quod ſi eos honorifice liberaliterque tractaris, & tibi gratiſſimos optimoſque adoleſcentes adjunxeris, & mihi gratiſſimum feceris. Vale.

Lib. 13. Epiſt. 38.

ARGUMENTUM.

Brutii negotia, procuratoreſque commendat.

Cic. Acilio Proconſ. S. D. 26

LUcius Brutius eques Rom. adoleſcens omnibus rebus ornatus in meis familiariſſimis eſt, meque obſervat diligentiſſime: cujus cum patre magna mihi fuit amicitia jam inde a quæſtura mea Sicilienſi. Omnino nunc ipſe Brutius Romæ mecum eſt: ſed tamen domum ejus, & rem familiarem, & procuratores tibi ſic commendo, ut majore ſtudio commendare non poſſim. Gratiſſimum mihi feceris, ſi curaris, ut intelligat Brutius id, quod ei recepi, hanc meam commendationem ſibi magno adjumento fuiſſe. Vale.

Lib. 7. Epiſt. 22.

ARGUMENTUM.

Auctoritate Juriſconſultorum probat quod de controverſia quadam dixerat.

Cic. Trebatio S. D. 27

ILluſeras heri inter ſcyphos, quod dixeram controverſiam eſſe, poſſetne hæres, quod furtum antea factum eſſet, recte furti agere? Itaque, etſi domum bene potus, ſeroque redieram, tamen id caput, ubi hæc controverſia eſt, notavi, & deſcriptum tibi miſi, ut ſcires id, quod tu neminem ſentiſſe dicebas, Sex. Ælium, M. Manilium, M. Brutum ſenſiſſe. Ego tamen Scævolæ, & Teſtæ aſſentior. Vale.

Lib. 13.

Lib. 13. Epiſt. 32.

ARGUMENTUM.

Commendat duos hoſpites ſuos Haleſinos.

Cic. Acilio Proconſ. S. D. 28

IN Haleſina civitate tam lauta, quam nobili, conjunctiſſimos habeo & hoſpitio & familiaritate M. & C. Clodios, Archagathum, & Philonem. Sed vereor, ne, quia complures tibi præcipue commendo, exæquare videar ambitione quadam commendationes meas: quamquam a te quidem cumulate ſatisfit & mihi, & meis omnibus. Sed velim, ſic exiſtimes, hanc familiam, & hos homines mihi maxime eſſe conjunctos vetuſtate, officiis, benevolentia. Quamobrem peto a te majorem in modum, ut his omnibus in rebus, quantum tua dignitas fideſque patietur, commodes. Id ſi feceris, erit mihi vehementiſſime gratum. Vale.

Lib. 13. Epiſt. 47.

ARGUMENTUM.

Egnatium communem amicum commendat.

M. T. C. Silio S. D. 29

QUid ego tibi commendem eum, quem tu ipſe diligis? Sed tamen, ut ſcires eum a me non diligi ſolum, verum etiam amari, ob eam rem tibi hæc ſcribo. Omnium tuorum officiorum, quæ & multa, & magna ſunt, mihi gratiſſimum fuerit, ſi ita tractaris Egnatium, ut ſentiat, & ſe a me & me a te amari. Hoc te vehementer etiam atque etiam rogo. Illa noſtra ſcilicet ceciderunt. Utamur igitur vulgari conſolatione. *Quid ſi hoc melius?* ſed hæc coram. Tu fac, quod facis, ut me ames, teque amari a me ſcias. Vale.

Lib. 13. Epiſt. 48.

ARGUMENTUM.

Omnes Cyprios, maximeque Paphios commendat.

M. T. C. Sextilio Rufo Quæſt. S. D. 30

OMnes tibi commendo Cyprios, ſed magis Paphios; quibus tu quæcunque commodaris, erunt mihi gratiſſima: eoque facio libentius, ut eos tibi commendem, quod & tuæ laudi (cujus ego fautor ſum) conducere arbitror, cum primus in eam inſulam Quæſtor veneris, ea te inſtituere, quæ ſequantur alii: quæ, ut ſpero, facilius conſequere, ſi & P. Lentuli neceſſarii tui legem, & ea, quæ a me conſtituta ſunt, ſequi volueris. Quam rem tibi confido magnæ laudi fore. Vale.

Lib. 13. Epiſt. 74.

ARGUMENTUM.

Oppium præſentem, & Egnatii abſentis negotia commendat.

M. T. C. Q. Philippo Proconſ. S. D. 31

ETſi non dubito pro tua in me obſervantia, proque noſtra neceſſitudine, quin commendationem meam memoria teneas; tamen etiam atque etiam eundem tibi L. Oppium familiarem meum præſentem, & L. Egnatii familiariſſimi mei abſentis negotia commendo. Tanta mihi cum eo neceſſitudo eſt familiaritaſque, ut ſi mea res eſſet, non magis laborarem. Quapropter gratiſſimum mihi feceris, ſi curaris, ut is intelligat, me a te tantum amari, quantum ipſe exiſtimo. Hoc mihi gratius facere nihil potes: idque ut facias, te vehementer rogo. Vale.

Lib. 14. *Epiſt.* 6.

ARGUMENTUM.

Excuſat infrequentiam litterarum: mandat, ut creditoribus ſatisfiat: gratias actas neſcio a qua non miratur: Pollucem expectat.

M. T. C Terentiæ ſuæ, & Tulliolæ S. D. 32

NEC ſæpe eſt, cui litteras demus, nec rem habemus ullam, quam ſcribere velimus. Ex tuis litteris, quas proxime accepi, cognovi prædium nullum venire potuiſſe: quare videas velim quomodo ſatisfiat ei, cui ſcis me ſatisfieri velle. Quod noſtra tibi gratias agit, id ego non miror te mereri, ut ea tibi merito tuo gratias agere poſſit. Pollucem, ſi adhuc non eſt profectus, quam primum fac extrudas. Cura, ut valeas. Idib. Quint.

Lib. 16. *Epiſt.* 4.

ARGUMENTUM.

Scribit de ſua ſollicitudine, ſuoque ad Alyziam acceſſu; rogat, ut valetudinem diligenter curet.

M. T. C. Tironi S. D. 33

NON queo ad te, nec lubet ſcribere, quo animo ſim affectus: tantum ſcribo, & tibi, & mihi maxime voluptati fore, ſi te firmum quam primum videro Tertio die abs te ad Alyziam acceſſeramus. Is locus eſt citra Leucadem ſtadia cxx. Leucade aut te ipſum, aut tuas litteras a Marione putabam me accepturum. Quantum me diligis, tantum fac, ut valeas, vel quantum te a me ſcis diligi. Nonis Nov. Alyzia. Vale.

LIBER II.

Lib. 2. Epiſt. 14.

ARGUMENTUM.

Commendat Fabium a quinque rebus, bonitat[illegible] doctrina, ingenio, modeſtia, amicitia ſua.

M. T. C. Imp. M. Cœlio Ædili Cur. S. D.

MArco Fabio viro optimo, & homine [do]ctiſſimo familiariſſime utor, mirificeque eum diligo, cum propter ſummum ejus ingenium ſummamque doctrinam, tum propter ſingularem modeſtiam. Ejus negotium ſic velim ſuſcipias, [illegible]ſi eſſet res mea. Novi ego vos magnos patronos: [illegible]om[illegible] occidat oportet, qui veſtra opera uti [illegible] in hoc homine nullam accipio excuſa[illegible] relinques, ſi me amabis, cum [illegible] volet. Ego res Romanas ve[illegible] & deſidero: in primiſque quid [illegible]cupio: nam jamdiu propter hyemis [illegible] nihil novi ad nos afferebatur. Va[illegible]

Lib. 16. Epiſt. 2.

ARGUMENTUM.

Scribit ſe adve[illegible]ntis Corcyræ teneri, hortaturque Tiro[illegible]t ſe curet, nec niſi confirmatus naviget.

M. T. Ci[illegible]S. D. Tironi ſuo. 2

SEptimum jam diem Corcyræ tenebamur. Quintus autem frater, & filius Buthroti. Solliciti eramus de tua valetudine mirum in modum: nec mirabamur, nihil a te litterarum. Iis enim ventis iſtinc navigatur, qui ſi eſſent, nos Corcyræ non ſederemus. Cura igitur te, & confirma;

firma ; & cum commode & per valetudinem , & per anni tempus navigare poteris, ad nos amantiſſimos tui veni . Nemo nos amat , qui te non di[illegible]at . Carus omnibus , expectatusque venies . C[illegible], ut valeas etiam, atque etiam [illegible]iro noſter . [illegible]le , XV. Kal. Novemb. Corcyræ .

Lib. 4. Epiſt. 15.

ARGUMENTUM.

[illegible]ortatur , ut communem fortunam fortiter ferat .

M. T. Cic. S. D. Cn. Plancio . 3

ACcepi perbreves tuas litteras , ex quibus id , quod ſcire cupiebam , cognoſcere non potui : cognovi autem id , quod mihi dubium non fuit . Nam quam fortiter ferres communes miſerias, non intellexi ; quam me amares, facile perſpexi ; ſed hoc ſciebam . Illud ſi ſciſſem, [illegible]d i[illegible] meas litteras accommodaſſem . Sed [illegible] antea ſcripſi quæ exiſtimav[illegible] tamen hoc tempore breviter [illegible]pu-tavi , ne quo in periculo te [illegible]mares eſſe : in magno omnes , ſed [illegible]muni ſumus . Quare non debes aut [illegible]unam, & præcipuam poſtulare , aut communem recuſare . Quapropter eo animo ſimus inter nos . quo ſemper fuimus; quod de te ſperare, de me præſtare poſſum . Vale .

Lib. 7. Epiſt. 4.

ARGUMENTUM.

Præmonet Marium de adventu ſuo in Pompejanum.

M. Tul. Cic. Mario S. D. 4

AD ix Kal Julias in Cumanum veni cum Libone tuo, vel noſtro potius. in Pompejanum ſtatim cogito . Sed faciam ante te certiorem .

Te

Te cum ſemper valere cupio, tum certe dum hic ſumus. Vides enim, quanto poſt una futuri ſimus. Quare, ſi quid conſtitutum cum podagra habes, fac in alium diem differas. Cura igitur, ut valeas: & me hoc biduo, aut triduo expecta. Vale.

Lib. 7. Epiſt. 9.

ARGUMENTUM.

Litterarum officium a Trebatio requirit; monet, ne reditum in urbem præpropere cupiat.

M. T. Cic. Trebatio S. D. 5

JAmdiu ignoro, quid agas. Nihil enim ſcribis: neque ego ad te his duobus menſibus ſcripſeram: quia, cum Q. fratre meo non eras; quo mitterem, aut cui darem, neſciebam. Cupio ſcire, quid agas & ubi ſis hyematurus. Equidem velim cum Cæſare: ſed ad eum propter ejus occupationes nihil ſum auſus ſcribere: ad Balbum tamen ſcripſi. Tu tibi deeſſe noli; ſerius potius ad nos, dum plenior. Quod huc properes, nihil eſt, præſertim Vacerra mortuo: ſed tibi conſilium non deeſt. Quid conſtitueris, cupio ſcire. Cn. Octavius, an Cn. Cornelius? tuus quidem familiaris, ſummo genere natus, terræ filius, is me, quia ſcit tuum familiarem eſſe, crebro ad cœnam invitat: adhuc non potuit perducere: ſed mihi tamen gratum eſt. Vale.

Lib. 7. Epiſt. 15.

ARGUMENTUM.

Declarat ſuum abſentis Trebatii deſiderium: & gratulatur de C. Matii familiaritate.

M. Tul. Cic. Trebatio S. D. 6

QUam ſint moroſi qui amant, vel ex hoc intelligi poteſt. Moleſte ferebam antea, te invitum

vitum iſtic eſſe: pungit me rurſus, quod ſcribis te eſſe iſtic libenter. Neque enim mea commendatione te non delectari facile patiebar, & nunc angor, quidquam tibi ſine me eſſe jucundum. Sed tamen hoc malo nos ferre deſiderium, quam te non ea, quæ ſpero, conſequi. Quod vero in C. Marii, ſuaviſſimi doctiſſimique hominis familiaritatem veniſti, non dici poteſt, quam valde gaudeam: qui, fac, ut te quam maxime diligat. Mihi crede, nihil ex iſta provincia potes, quod jucundius ſit, deportare. Cura, ut valeas.

Lib. 9. Epiſt. 23.

ARGUMENTUM.

Prænunciat Pæto adventum ſuum; quamquam enim audierit, eum pedibus laborare, ſe tamen putare ait, coquum illius articulari morbo non impediri, quo minus cœnam poſſit apparare.

M. T. Cic. Papirio Pæto S. D. 7

HEri veni in Cumanum; cras ad te fortaſſe: ſed cum certum ſciam, faciam te paulo ante certiorem. Etſi M Cæpaſius, cum mihi in ſylva Gallinaria obviam veniſſet, quæſiſſemque, quid ageres, dixit, te in lecto eſſe, quod ex pedibus laborares: tuli ſcilicet moleſte, ut debui, ſed tamen conſtitui ad te venire, ut & viſerem, & cœnarem etiam. Non enim arbitror, coquum etiam te arthriticum habere. Expecta igitur hoſpitem cum minime edacem, tum inimicum cœnis ſumptuoſis. Vale.

Lib. 10. Epiſt. 2.

ARGUMENTUM.

Excuſat ſe, quod in Senatum ad agendam Planci cauſam non venerit: & officium ſuum pollicetur in iis rebus, quæ præſentiam ſuam requirere videbuntur.

M. T. C. S. D. Munatio Planco Imper. Conſ. Deſig. 8

MEum ſtudium honori tuo pro neceſſitudine noſtra non defuiſſet, ſi aut tuto in Senatum, aut honeſte venire potuiſſem. Sed nec ſine periculo quiſquam libere de Republica ſentiens verſari poteſt in ſumma impunitate gladiorum: nec noſtræ dignitatis videtur eſſe, ibi ſententiam de Republica dicere, ubi me & melius, & propius audiant armati, quam Senatores. Quapropter in privatis rebus nullum neque officium, neque ſtudium meum deſiderabis. Ne in publicis quidem, ſi quid erit, in quo me intereſſe neceſſe ſit, nunquam deero, ne cum periculo quidem meo, dignitati tuæ. In iis autem rebus, quæ nihilominus, ut ego abſim, confici poſſunt, peto a te, ut me rationem habere velis & ſalutis & dignitatis meæ. Vale.

Lib. 11. Epiſt. 15.

ARGUMENTUM.

Laudat officium, & diligentiam Bruti; voluptatem, lætitiamque omnium ſignificat, ex Bruti, Plancique conjunctione: eumque hortatur, ut in tuenda Rep. ſeipſum vincat.

M. Tul. Cic. S. D. Bruto Imp. Coſ. Deſ. 9

ETſi mihi tuæ litteræ jucundiſſimæ ſunt, tamen jucundius fuit, quod in ſumma occupatione tua Planco collegæ mandaſti, ut te mihi per

per litteras excuſaret; quod fecit ille diligenter. Mihi autem nihil amabilius officio tuo, & diligentia. Conjunctio tua cum collega, concordiaque veſtra, quæ litteris communibus declarata eſt, Senatui Populoque Rom. gratiſſima accidit. Quod ſupereſt, perge mi Brute, & jam non cum aliis, ſed tecum ipſe certa. Plura ſcribere non debeo, præſertim ad te, quo magiſtro brevitatis uti cogito. Litteras tuas vehementer expecto, & quidem tales, quales maxime opto. Vale.

Lib. 11. Epiſt. 25.

ARGUMENTUM.

Scribit ſe brevitatem in ſcribendo amare Bruti exemplo: Reipublicæ ſpem in ipſo, & in Planco eſſe: de M. Bruto nihil certi.

M. Tul. Cic. S. D. Bruto. 10

EXpectanti mihi tuas quotidie litteras Lupus noſter ſubito denuntiavit, ut ad te ſcriberem ſi quid vellem. Ego autem etſi quid ſcriberem non habebam (acta enim ad te mitti ſciebam: inanem autem ſermonem litterarum tibi injucundum eſſe audiebam) brevitatem ſequutus ſum, te magiſtro. Scito igitur, in te, & in collega ſpem omnem eſſe. De Bruto autem nihil adhuc certi; quem ego, quemadmodum præcipis, privatis litteris ad bellum commune vocare non deſino: qui utinam jam adeſſet! inteſtinum urbis malum, quod eſt non mediocre, minus timeremus. Sed quid ago? non imitor λακωνισμὸν tuum; altera jam pagella procedit. Vince, & vale. XIV. Kal. Quint.

Lib. 12

Lib. 12. Epiſt. 20.

ARGUMENTUM.

Jocatur quia Cornificius Sinueſſanæ villæ hoſpitio uti noluerat; & crebras ab eo litteras petit.

M. T. C. Cornificio Collegæ S D. 11

GRatæ mihi tuæ litteræ, niſi quod Sinueſſanum diverſoriolum contempsiſti. Quam quidem contumeliam villa puſilla iniquo animo feret, niſi in Cumano, & Pompejano reddideris πάντα περὶ πάντων. Sic igitur facies, meque amabis, & ſcripto aliquo laceſſes: ego enim reſpondere facilius poſſum, quam provocare. Quod ſi, ut es, ceſſabis, laceſſam: nec tua ignavia etiam inertiam afferet: Plura otioſus. Hæc, cum eſſem in Senatu, exaravi. Vale.

Lib. 12. Epiſt. 21.

ARGUMENTUM.

Commendat Anicium, ejuſque negotia & dignitatem.

M. Tul. Cic. Cornificio S. D. 12

CAjus Anicius familiaris meus, vir omnibus rebus ornatus, negotiorum ſuorum cauſa legatus eſt in Africam legatione libera. Eum velim rebus omnibus adjuves, operamque des, ut quam commodiſſime ſua negotia conficiat: in primiſque, quod ei cariſſimum eſt, dignitatem ejus tibi commendo. Idque a te peto, quod ipſe in provincia facere ſum ſolitus non rogatus, ut omnibus Senatoribus lictores darem: quod idem acceperam, & cognoveram a ſummis viris factitatum. Hec igitur, mi Cornifici, facies: cæteriſque rebus omnibus, ejus dignitati, reique, ſi me amas, conſules. Id erit mihi gratiſſimum. Da operam, ut valeas.

Lib. 12.

Lib. 12. Epiſt. 27.

ARGUMENTUM.

Aufidii Equitis Romani Africana negotia commendat.

M. T. Cic. S D. Cornificio. 13

SEx. Aufidius & obſervantia, qua me colit, accedit ad proximos, & ſplendore Equit. Rom. nemini cedit. Eſt autem ita temperatis moderatiſque moribus, ut ſumma ſeveritas ſumma cum humanitate jungatur. Cujus tibi negotia, quæ ſunt in Africa, ita commendo, ut majore ſtudio, magiſve ex animo commendare non poſſim. Pergratum mihi feceris, ſi dederis operam, ut is intelligat, meas apud te litteras maximum pondus habuiſſe. Hoc te vehementer, mi Cornifici, rogo. Vale.

Lib. 13. Epiſt. 2.

ARGUMENTUM.

Petit, ut Evandro Statuario de ſacrarii habitatione accommodet.

M. T. C. S. D. Memmio. 14

CAjo Aviano Evandro, qui habitat in tuo ſacrario, & ipſo multum utor, & patrono ejus M. Æmilio familiariſſime. Peto igitur a te majorem in modum, quod ſine tua moleſtia fiat, ut ei de habitatione accommodes. Nam propter opera inſtituta multa multorum, ſubitum eſt ei remigrare Kal. Quint. Impedior verecundia, ne te pluribus verbis rogem. Neque tamen dubito, quin, ſi tua nihil, aut non multum interſit, eo ſis animo, quo ego eſſem, ſi quid tu me rogares. Mihi certe gratiſſimum feceris. Vale.

Lib. 13.

Lib. 13. Epiſt. 13.

ARGUMENTUM.

L. Caſtronium ex Lucenſi municipio commendat.

M. Tul. Cic. Bruto S. D. 15

Lucius Caſtronius Pætus longe princeps municipii Lucenſis, eſt honeſtus, gravis, plenus officii, bonus plane vir, & cum virtutibus, tum etiam fortuna, ſi quid hoc ad rem pertinet, ornatus. Meus autem eſt familiariſſimus, ſic prorſus, ut noſtri ordinis obſervet neminem diligentius. Quare & ut meum amicum, & ut tua dignum amicitia tibi commendo: cui quibuſcumque rebus commodaveris, tibi profecto jucundum, mihi certe erit gratum. Vale.

Lib. 13. Epiſt. 23.

ARGUMENTUM.

L. Coſſinium libertum commendat.

M. Tul. Cic. Ser. Sulpitio S. D. 15

Lucio Coſſinio amico, & tribuli meo valde familiariter utor. Nam & inter noſmetipſos vetus uſus intercedit, & Atticus noſter majorem etiam mihi cum Coſſinio conſuetudinem fecit. Itaque tota Coſſinii domus me diligit, in primiſque libertus ejus L. Coſſinius Anchialus homo & patrono, & patroni neceſſariis, quo in numero ego ſum, probatiſſimus. Hunc tibi ita commendo, ut ſi meus libertus eſſet, eodemque apud me loco eſſet, quo & eſt apud patronum ſuum, majore ſtudio commendare non poſſem. Quare pergratum mihi feceris, ſi eum in amicitiam tuam receperis, atque eum, quod ſine moleſtia tua fiat, ſi qua in re opus ei fuerit, juveris. Id & mihi vehe-

vehementer gratum erit, & poſtea tibi jucundum. Hominem enim ſumma probitate, humanitate, obſervantiaque cognoſces. Vale.

Lib. 13. *Epiſt.* 30.

ARGUMENTUM.

L. Manlium in hæreditate fraterna, & omnibus in rebus commendat.

M. T. C. Acilio Proconſ. S. D. 17

LUcius Manlius eſt Soſis: is fuit Catinenſis; ſed eſt una cum reliquis Neapolitanis Civis Romanus factus, Decurioque Neapoli. Erat enim adſcriptus in id municipium ante civitatem Sociis, & Latinis datam. Ejus frater Catinæ nuper mortuus eſt. Nullam omnino arbitramur de ea hæreditate controverſiam eum habiturum; & eſt hodie in bonis; ſed quando habet præterea negotia vetera in Sicilia ſua, & hanc hæreditatem fraternam, & omnia ejus tibi commendo: inprimiſque ipſum virum optimum, mihique familiariſſimum iis ſtudiis litterarum doctrinaque præditum, quibus ego maxime delector. Peto igitur abs te, ut eum, ſive aderit, ſive non venerit in Siciliam, in meis intimis, maximeque neceſſariis ſcias eſſe: itaque tractes, ut intelligat, meam commendationem ſibi magno adjumento fuiſſe. Vale.

Lib. 13. *Epiſt.* 50.

ARGUMENTUM.

Petit, ut Manium Curium ab omni incommodo, detrimento, moleſtiaque integrum conſervet. Vide epiſt. 17.

M. T. C. Aucto Proconſ. S. D. 18

SUmpſi hoc mihi pro tua in me obſervantia, quam penitus perſpexi quandiu Brundiſii fui-

fuimus, ut ad te familiariter, & quaſi pro meo jure ſcriberem, ſi qua res eſſet, de qua valde laborarem. Man. Curius, qui Patris negotiatur, ita mihi familiaris eſt, ut nihil poſſit eſſe conjunctius. Multa illius in me officia, multa in illum mea; quodque maximum eſt, ſummus inter nos amor, & mutuus. Quæ cum ita ſint, ſi ullam in amicitia mea ſpem habes; ſi ea, quæ in me officia & ſtudia Brundiſii contuliſti, vis mihi etiam gratiora efficere, quamquam ſunt gratiſſima; ſi me a tuis omnibus amari vides, hoc mihi da, atque largire, ut Manium Curium ſartum & tectum, ut ajunt, ab omnique incommodo, detrimento, moleſtia ſincerum integrumque conſerves. Et ipſe ſpondeo, & omnes hoc tibi tui pro me recipient, ex mea amicitia, & ex tuo in me officio maximum te fructum, ſummamque voluptatem eſſe capturum. Vale.

Lib. 13. Epiſt. 54.

ARGUMENTUM.

Primum agit gratias Thermo, quod Marcilium liberaliſſime tractaverit; deinde petit, operam det, ne ſocrus Marcilii rea fiat.

M. T. C. Thermo Proprætori S. D. 19

CUM mihi multa grata ſunt, quæ tu adductus mea commendatione feciſti, tum in primis, quod M. Marcilium amici, atque interpretis mei filium liberaliſſime tractaviſti. Venit enim Laodiceam, & tibi apud me, mihique propter te gratias maximas egit. Quare, quod reliquum eſt, a te peto, quando apud gratos homines beneficium ponis, ut eo libentius his commodes, operamque des, quoad fides tua patietur, ut ſocrus

adoleſcentis rea ne fiat. Ego cum antea ſtudioſe commendabam Marcilium, tum multo nunc ſtudioſius, quod in longa apparitione ſingularem, & prope incredibilem patris Marcilii fidem, abſtinentiam, modeſtiamque cognovi. Vale.

Lib. 13. Epiſt. 76.

ARGUMENTUM.

Petit, ut C. Valgius emptam in agro Fregellano poſſeſſionem, liberam immunemque habeat.

M. T. C. Quatuor Viris & Decurionibus S. D.

TAntæ mihi cum Qu. Hippio cauſæ neceſſitudinis ſunt, ut nihil poſſit eſſe conjunctius, quam nos inter nos ſumus. Quod niſi ita eſſet, uterer mea conſuetudine ut vobis nulla in re moleſtus eſſem. Etenim vos mihi optimi teſtes eſtis, cum mihi perſuaſum eſſet, nihil eſſe, quod a vobis impetrare non poſſem, numquam me tamen gravem vobis eſſe voluiſſe. Vehementer igitur vos etiam, atque etiam rogo, ut honoris mei cauſa liberaliſſime C. Valgium Hippianum tractetis, remque cum eo conficiatis; ut quam poſſeſſionem habet in agro Fregellano a vobis emptam, eam liberam & immunem habere poſſit. Id ſi a vobis impetraro, ſummo me beneficio veſtro affectum arbitrabor. Valete.

Lib. 15. Epiſt. 8.

ARGUMENTUM.

C. Marcello de Conſulatu gratulatur; ſuamque illi dignitatem commendat.

M. T. C. Proc. C. Marcello Conſ. Deſ. S. D. 21

MAxima ſum lætitia affectus, cum audivi te Conſulem factum eſſe; eumque honorem tibi Deos fortunare volo, atque a te pro tua, paren-

rentiſque tui dignitate adminiſtrari. Nam cum te ſemper dilexi, amavique, quod mei amantiſſimum cognovi in omni varietate rerum mearum: tum patris tui pluribus beneficiis, vel defenſus triſtibus temporibus, vel ornatus ſecundis, neceſſe eſt, ut & ſim totus veſter, & eſſe debeam; cum præſertim matris tuæ graviſſimæ atque optimæ fœminæ majora erga ſalutem dignitatemque meam ſtudia, quam erant a muliere poſtulanda, perſpexerim. Quapropter a te peto majorem in modum, ut me abſentem diligas atque defendas. Vale.

Lib. 13. *Epiſt.* 9.

ARGUMENTUM.

Gratulatur C. Marcello de filio Conſule facto: erat autem collega Ciceronis in auguratu; ac libros quoque de jure augurali compoſuit. lib. 2. De Divin.

M. T. Cic. Proconſ. C. Marcello Collegæ S. D. 22

MArcellum tuum Conſulem factum, teque ea lætitia affectum eſſe, quam maxime optaſti, mirum in modum gaudeo; idque cum ipſius cauſa, tum quod te omnibus ſecundiſſimis rebus digniſſimum judico: cujus erga me ſingularem benevolentiam vel in labore meo, vel in honore perſpexi: totam denique domum veſtram vel ſalutis, vel dignitatis meæ ſtudioſiſſimam, cupidiſſimamque cognovi. Quare gratum mihi feceris, ſi uxori tuæ Juniæ, graviſſimæ atque optimæ fœminæ meis verbis eris gratulatus. A te id, quod conſueſti, peto, ut me abſentem diligas, atque defendas. Vale.

Lib. 10. Epiſt. 14.

ARGUMENTUM.

Laudat Plancum de ſubſidio Reipublicæ ferendo; hortatur, ut Antonium ad Mutinam fuſum perſequatur, ac perdat.

M. T. Cic. Planco Imp. Conſ. Deſ. S. D. 23

O Gratam famam biduo ante victoriam, de ſubſidio tuo, de ſtudio, de celeritate, de copiis! Atque etiam hoſtibus ſuſis ſpes omnis in te eſt. Fugiſſe enim ex prælio Mutinenſi dicuntur notiſſimi latronum duces. Eſt autem non minus gratum extrema delere, quam prima depellere. Equidem expectabam jam tuas litteras idque cum multis: ſperabamque etiam Lepidum temporibus admonitum tecum & Reip. ſatis eſſe facturum. In illam igitur curam incumbe, mi Plance, ut ne qua ſcintilla teterrimi belli relinquatur. Quod ſi erit factum, & Rempublicam divino beneficio affeceris, & ipſe æternam gloriam conſequere. III. Id. Maii. Vale.

Lib. 15. Epiſt. 11.

ARGUMENTUM

Agit gratias conſuli Marcello, quod ſupplicationem ſibi decreverit.

M. Tul. C. Imp. C. Marcello Conſ. Deſign. S. D. 24

QUantæ tibi curæ meus honor fuerit, & quam idem extiteris Conſul in me ornando & amplificando qui fueras ſemper cum parentibus tuis & cum tota domo, etſi res ipſa loquebatur; cognovi tamen ex meorum omnium litteris Ita que

que nihil eſt tantum, quod ego non tua cauſa debeam, facturuſque ſim cum ſtudioſe, tum libenter. Nam magni intereſt, cui debeas; debere autem nemini malui, quam tibi: cui me cum ſtudia communia, beneficia paterna, tuaque jam antea conjunxerant; tum accedit, mea quidem ſententia, maximum vinculum, quod ita Rempublicam geris, atque geſſiſti, qua mihi charius nihil eſt, ut quantum tibi omnes boni debeant, quo minus tantundem ego unus debeam, non recuſem. Quamobrem tibi velim ii ſint exitus, quos mereris, & quos fore confido. Ego ſi me navigatio non morabitur, quæ incurrebat in ipſos Eteſias, propediem te, ut ſpero, videbo.

Lib 15. Epiſt. 12.

ARGUMENTUM.

Gratulatur L. Paulo de Conſulatu, ſicut epiſt. 8., gratulatus eſt Marcello: & ab eo petit, ut operam det, ne quid ſibi temporis ad annuum provinciale munus addatur.

M. T. Cic. Imp. S. D. L. Paulo Conſ. Deſ. 25

Etſi mihi nunquam fuit dubium, quin te populus Rom. pro tuis ſummis in Rempublicam meritis, & pro ampliſſima familiæ dignitate, ſummo ſtudio, cunctis ſuffragiis Conſulem facturus eſſet: tamen incredibili lætitia ſum affectus, cum id mihi nunciatum eſt, eumque honorem tibi Deos fortunare volo, atque ex tua majorumque tuorum dignitate adminiſtrari. Atque utinam præſens illum diem mihi optatiſſimum videre potuiſſem, proque tuis ampliſſimis erga me ſtudiis atque beneficiis tibi operam meam ſtudiumque navare! Quam mihi facul-

tatem quando hic nec opinatus, & improviſus provinciæ caſus eripuit: tamen, ut te Conſulem Rempublicam pro tua dignitate gerentem videre poſſim, magnopere a te peto, ut operam des, & efficias, ne quid mihi fiat injuriæ, neve quid temporis ad annuum meum munus accedat: quod ſi feceris, magnus ad tua priſtina erga me ſtudia cumulus accedet. Vale.

Lib. 16. Epiſt. 12.

ARGUMENTUM.

Narrat, quam periculoſum ſit Tironi, poſt morbum in viam ſe dare; exigitque ſolitam ejus operam in ſtudiis.

M. Tul Cic. Tironi S. D. 25

EGO vero cupio, te ad me venire: ſed viam timeo. Graviſſime ægrotaſti: inedia & purgationibus, & vi ipſius morbi conſumptus es. Graves ſolent offenſiones eſſe ex gravibus morbis, ſi qua culpa commiſſa eſt. Jam ad id biduum, quod fueris in via, dum in Cumanum venis, accedent continuo ad reditum dies quinque. Ego in Formiano ad III. Kalend. eſſe volo: ibi te ut firmum offendam, mi Tiro, effice. Literulæ meæ, ſive noſtræ tui deſiderio oblanguerunt: hac tamen epiſtola, quam Acaſtus attulit, oculos paulum ſuſtulerunt. Pomponius erat apud me, cum hæc ſcribebam: hilare, & libenter ei cupienti audire noſtra dixi, ſine te omnia mea muta eſſe. Tu Muſis noſtris para, ut operas reddas: noſtra ad diem dictam fient: docui enim te, fides Ἔτυμον quod haberet. Fac plane, ut valeas: nos ad ſummum. Vale. XIV. Kal. Januarii.

Lib. 16.

Lib 16. Epiſt 13.

ARGUMENTUM.

Suam de Tironis valetudine ſollicitudinem ſignificat.

M. T. C. Tironi S. P. D. 27

ÆGypta ad me venit pridie Idus Apr. Is etſi mihi nuntiavit, te plane febri carere, & belle habere: tamen quod negavit te potuiſſe ad me ſcribere, curam mihi attulit; & eo magis, quod Hermia, quem eodem die videre oportuerat, non venerat. Incredibili ſum ſollicitudine de tua valetudine: qua ſi me liberaris, ego te omni cura liberabo. Plura ſcriberem, ſi jam putarem libenter te legere poſſe. Ingenium tuum, quod ego maximi facio, confer ad te mihi, tibique conſervandum. Cura te etiam atque etiam diligenter. Vale. Scripta jam epiſtola, Hermia venit. Accepi tuam epiſtolam vacillantibus litterulis: nec mirum, tam gravi morbo. Ego ad te Ægyptam miſi, quod nec inhumanus eſt, & viſus eſt mihi diligere, ut is tecum eſſet, & cum eo coquum, quo uterere. Iterum Vale.

Lib 16. Epiſt. 14.

ARGUMENTUM.

Tirone ægrotante litterarum ſuavitate, & fructu ſe carere dicit: eumque rogat, ut omnem curam ad convaleſcendum adhibeat.

M. Tul. Cic. Tironi S. D. 28

ANdricus poſtridie ad me venit quam expectaram; itaque habui noctem plenam timoris ac miſeriæ. Tuis litteris nihilo ſum factus certior, quomodo te haberes: ſed tamen ſum recreatus. Ego omni delectatione litteriſque omnibus careo; quas, antequam te videro, attingere

gere non poſſum. Medico mercedis quantum poſcet, promitti jubeto: id ſcripſi ad Manium. Audio te animo angi, & medicum dicere, ex eo te laborare. Si me diligis excita ex ſomno tuas litteras, humanitatemque, propter quam mihi es chariſſimus. Nunc opus eſt, te animo valere, ut corpore poſſis: id cum tua, tum mea cauſa facias a te peto. Acaſtum retine, quo commodius tibi miniſtretur. Conſerva te mihi; dies promiſſorum adeſt quem etiam repræſentabo, ſi adveneris. Etiam, atque etiam vale. III. Id Apr. hor. III.

Lib. 16. Epiſt. 7.

ARGUMENTUM.

Cohortatio ad valetudinem curandam.

Tullius, & Cicero, & Q. Pater, & Q. Fil.
Tironi S. D. 29

VArie ſum affectus tuis litteris: valde priore pagina perturbatus, paulum altera recreatus. Quare nunc quidem non dubito, quin, quoad plane valeas, te neque navigationi, neque viæ committas: ſatis te mature videro, ſi plene confirmatum videro. De medico & tu bene exiſtimari ſcribis, & ego ſic audio: ſed plane curationes ejus non probo: jus enim dandum tibi non fuit, cum κακοστόμαχος eſſes. Sed tamen & ad illum ſcripſi accurate, & ad Lyſonem; ad Curium vero ſuaviſſimum hominem, & ſummi officii, ſummæque humanitatis multa ſcripſi; in his etiam, ut ſi ſibi videretur, te ad ſe transferret. Lyſo enim noſter vereor, ne negligentior ſit: primum, quia omnes Græci; deinde, quod, cum a me litteras accepiſſet, mihi nullas remiſit: ſed eum tu laudas. Tu igitur, quid faciendum ſit judicabis. Illud,

mi

mi Tiro, te rogo, ſumptui ne parcas ulla in re, qua ad valetudinem opus ſit. Scripſi ad Curium, quod dixiſſes, daret medico: ipſi puto aliquid dandum eſſe, quo ſit ſtudioſior. Innumerabilia tua ſunt in me officia domeſtica, forenſia, urbana, provincialia, in re privata, in publica, in ſtudiis, in litteris noſtris; omnia viceris, ſi, ut ſpero, te validum videro. Ego puto te belliſſime, ſi recte erit, cum Quæſtore Meſcinio decurſurum: non inhumanus eſt, teque, ut mihi viſus eſt, diligit, & cum valetudini tuæ diligentiſſime conſueleris, tum, mi Tiro, conſulito navigationi. Nulla in re jam te feſtinare volo: nihil laboro, niſi ut ſalvus ſis. Sic habeto, mi Tiro, neminem eſſe qui me amet, quin idem te amet; & cum tua, & mea maxime intereſt te valere, tum multis eſt curæ. Adhuc, dum mihi nullo loco deeſſe vis, nunquam te confirmare potuiſti. Nunc te nihil impedit: omnia depone: corpori ſervi. Quantam diligentiam in valetudinem tuam contuleris, tanti me fieri a te judicabo. Vale, mi Tiro, vale, vale, & ſalve. Lepta tibi ſalutem dicit, & omnes. Vale. VI. Id. Novemb. Leucade.

LIBER III.

Lib. 1. *Epiſt.* 3.

ARGUMENTUM.

Commendat Aul. Trebonium amicum ſuum ſplendidum Equitem Romanum.

M. Tul. Cic. P. Lentulo S. D. 1

AUlo Trebonio, qui in tua provincia magna negotia & ampla & expedita habet, multos annos utor valde familiariter. Is cum antea ſemper & ſuo ſplendore, & noſtra cæterorumque amicorum commendatione gratiſſimus in provincia fuit: tum hoc tempore propter tuum in me amorem, noſtramque neceſſitudinem vehementer confidit, his meis litteris ſe apud te gratioſum fore: quæ ne ſpes eum fallat, vehementer te rogo, commendoque tibi ejus omnia negotia, liberos, procuratores, familiam; in primiſque, ut quæ T. Ampius de ejus re decreverit, ea comprobes: omnibuſque rebus eum ita tractes, ut intelligat, noſtram commendationem non vulgarem fuiſſe. Vale.

Lib. 16. *Epiſt.* 1.

ARGUMENTUM.

Cum rediret Romam Cicero ex Cilicia, ægrum Tironem libertum Patris reliquit: quem his fere omnibus Epiſtolis rogat, ut valetudinem curet.

Tullius & Cicero F. & Q. S. D. Tironi humaniſſimo, & optimo. 2

VIde, quanta in te ſit ſuavitas: duas horas Thyrei fuimus. Xenomenes hoſpes tam te diligit, quam ſi vixerit tecum. Is omnia pollicitus eſt, quæ tibi eſſent opus: facturum puto.

Mihi

Mihi placebat, ſi firmior eſſes, ut te Leucadem deportares, ut ibi te plane confirmares; videbis, quid Curio, quid Lyſoni, quid medico placeat. Volebam ad te Marionem remittere, quem, quum meliuſcule tibi eſſet, ad me mitteres: ſed cogitavi unas litteras Marionem afferre poſſe, me autem crebras expectare. Poteris igitur, & facies, ſi me diligis, ut quotidie ſit Acaſtus in portu. Multi erunt, quibus recte litteras dare poſſis, qui ad me libenter perferant. Equidem Patras euntem neminem prætermittam. Ego omnem ſpem tui diligenter curandi in Curio habeo; nihil poteſt illo fieri humanius, nihil noſtri amantius. Ei te totum trade. Malo te paulo poſt valentem, quam ſtatim imbecillum videre. Cura igitur nihil aliud, niſi ut tu valeas: cætera ego curabo. Etiam atque etiam vale. Laucade proficiſceus, VII. Id. Novemb.

Lib. I. Epiſt. 6.

ARGUMENTUM.

Tota videtur eſſe conſolatoria epiſtola: conſolatur enim Lentulum ex comparatione temporum ſuorum, cum in exilium pulſus ad extremum & patriam & dignitatem recuperavit. Brevis eſt epiſtola, quia Pollio ad Lentulum ibat omnia narraturus.

M. Tul. Cic. P. Lentulo S. D. 3

QUæ gerantur accipies ex Pollione, qui omnibus negotiis non interfuit ſolum, ſed præfuit. Me in ſummo dolore, quem in tuis rebus capio, maxime ſcilicet conſolatur ſpes, quod valde ſuſpicor fore, ut infringatur hominum improbitas & conſiliis tuorum amicorum, & ipſa die,

die, qua debilitantur cogitationes & inimicorum, & proditorum. Facile ſecundo loco me conſolatur recordatio meorum temporum, quoniam imaginem video in rebus tuis. Nam etſi minore in re violatur tua dignitas, quam mea ſalus afflicta ſit: tamen eſt tanta ſimilitudo, ut ſperem, te mihi ignoſcere, ſi ea non timuerim, quæ ne tu quidem unquam timenda duxiſti. Sed præſta te eum, qui mihi a teneris (ut Græci dicunt) unguiculis es cognitus. Illuſtrabit, mihi crede, tuam amplitudinem hominum injuria. A me ſumma in te ſtudia officiaque expecta; non fallam opinionem tuam. Vale.

Lib. 2. Epiſt. 5.

ARGUMENTUM.

Gratulatur Curioni, quod & Romæ non ſit, ubi multa contra Rempub. committuntur; & ibi ſit, ubi ex recte factis magnam laudem conſequatur. Poſtremo eum ad ſuſcipiendam Rempub. ejus maxime patrocinio indigentem hortatur.

M. Tul. Cic. Curioni S. P. D. 4

HÆC negotia quomodo ſe habeant, ne epiſtola quidem audeo narrare tibi. Etſi, ubicumque es (ut ſcripſi ad te antea) in eadem es navi; tamen, quod abes gratulor; vel quia non vides ea quæ nos: vel quod excelſo & illuſtri loco ſita ſit laus tua, in plurimorum & ſociorum, & civium conſpectu: quæ ad nos nec obſcuro, nec vario ſermone, ſed & clariſſima & una omnium voce perfertur. Unum illud neſcio, gratuler ne tibi, an timeam; quod mirabilis eſt expectatio reditus tui; non quod verear, ne tua virtus opi-

opinioni hominum non reſpondeat, ſed mehercule, ne cum veneris, non habeas jam, quod cures: ita ſunt omnia debilitata jam, & prope extincta. Sed hæc ipſa neſcio, recte ne ſint litteris commiſſa: quare cætera cognoſces ex aliis. Tu tamen, ſive habes aliquam ſpem de Republica, ſive deſperas, ea para, meditare, cogita, quæ eſſe in eo cive, ac viro debent, qui ſit Rempublicam afflictam & oppreſſam miſeris temporibus, ac perditis moribus, in veterem dignitatem ac libertatem vindicaturus. Vale.

Lib. 5. Epiſt. 6.

ARGUMENTUM.

Narrat, ſe diligentiam adhibuiſſe ne Sextio ſuccederetur: ac ſcribit de domo a ſe empta.

M. T. C. S. D. P. Sextio L. F. Proconſ. 5

CUM ad me Decius librarius veniſſet, egiſſetque mecum, operam darem, ne tibi hoc tempore ſuccederetur: quamquam illum hominem frugi, & tibi amicum exiſtimabam; tamen quod memoria tenebam, cujuſmodi ad me litteras antea miſiſſes, non ſatis credidi homini prudenti, tam valde eſſe mutatam voluntatem tuam. Sed poſtequam & Cornelia tua Terentiam convenit, & ego cum Q. Cornelio locutus ſum, adhibui diligentiam, quotieſcumque Senatus fuit, ut adeſſem, plurimumque in eo negotii habui, ut Q. Fuſium Tribunum plebis & cæteros, ad quos tu ſcripſeras, cogerem mihi potius credere, quam tuis litteris. Omnino res tota in menſem Januarium rejecta erat, ſed facile obtinebatur. Ego tua gratulatione commotus, quod ad me pridem

ſcripſe-

ſcripſeras, velle te bene evenire, quod de Craſſo domum emiſſem: emi eam ipſam domum tricies quinquies H. S. aliquanto poſt tuam gratulationem. Itaque me nunc ſcito tantum habere æris alieni, ut cupiam conjurare, ſi quis me recipiat. Sed partim odio inducti me excludunt, & aperte vindicem conjurationis oderunt: partim non credunt, & a me inſidias metuunt: nec putant ei nummos deeſſe poſſe, qui ex obſidione fœneratores exemerit. Omnino ſemiſſibus magna copia eſt. Ego autem meis rebus geſtis hoc ſum aſſecutus, ut bonum nomen adeptus exiſtimer. Domum tuam atque ædificationem omnem perſpexi & vehementer probavi. Antonium, etſi ejus in me officia omnes deſiderant, tamen in Senatu graviſſime ac diligentiſſime defendi; Senatumque vehementer oratione mea, atque auctoritate commovi. Tu ad me velim litteras crebrius mittas. Vale.

Lib. 10. Epiſt. 27.

ARGUMENTUM.

Lepidum quaſi molli brachio objurgat, quia ſummis honoribus a Senatu ornatus gratiarum agendarum officium neglexerat; tum pacem inter Antonium, & bonos cives conciliare cupientem hortatur, ne ſe interponat.

M. Tul. Cic. M. Lepido S. D. 6

QUod mihi pro mea ſumma erga te benevolentia magnæ curæ eſt, ut quam ampliſſima dignitate ſis; moleſte tuli te Senatui gratias non egiſſe, cum eſſes ab eo Ordine ornatus ſummis honoribus. Pacis inter cives conciliandæ te cupidum eſſe lætor. Pacem eam ſi a ſervitute ſejungis

gis, conſules & Reip. & dignitati tuæ. Sin iſta pax perditum hominem in poſſeſſionem impotentiſſimi dominatus reſtitutura eſt; hoc animo ſcito eſſe omnes ſanos, ut mortem ſervituti anteponant. Itaque ſapientius, meo quidem judicio, facies; ſi te in iſtam pacificationem non interpones; quæ neque Senatui, neque populo, neque cuiquam bono probatur. Sed hæc audies ex aliis, aut certior fies litteris. Tu pro tua prudentia, quid optimum factu ſit, videbis. Vale.

Lib. 6. Epiſt. 9.

ARGUMENTUM.

Brevis eſt epiſtola, ſed perfectæ commendationis exemplum.

M. T. C. T. Furfanio Proconſ. S. D.

CUM A. Cœcina tanta mihi familiaritas conſuetudoque ſemper fuit, ut nulla major eſſe poſſit. Namque & patre ejus claro homine & forti viro plurimum uſi ſumus, & hunc a puero, quod & ſpem mihi magnam afferebat ſummæ probitatis ſummæque eloquentiæ, & vivebat mecum conjunctiſſime non ſolum officiis amicitiæ, ſed etiam ſtudiis communibus, ſic ſemper dilexi, ut non ullo cum homine conjunctius viverem. Nihil attinet me plura ſcribere quam mihi neceſſe ſit: ejus ſalutem & fortunas quibuſcumque rebus poſſim tueri vides. Reliquum eſt ut quum cognorim pluribus rebus quid tu & de bonorum fortuna & de Reipub. calamitatibus ſentires, nihil a te petam niſi ut ad eam voluntatem quam tua ſponte erga Cæcinam habiturus eſſes, tantus cumulus accedat commendatione mea, quanti me a te fieri intelligo. Hoc mihi gratius facere nihil potes. Vale.

Lib. 10.

Lib 10. *Epiſt.* 29.

ARGUMENTUM.

Scribit de ſtudio erga ſalutem Ampii exulantis, bonamque ſpem illum habere jubet.

M. Tul. Cic. S. D. Ampio Balbo. 8

DE meo ſtudio erga ſalutem & incolumitatem tuam credo te cognoſcere ex litteris tuorum, quibus me cumulatiſſime ſatisfeciſſe certo ſcio. Nec iis concedo, quamquam ſunt ſingulari in te benevolentia, ut te ſalvum malint, quam ego: illi mihi neceſſe eſt concedant, ut tibi plus, quam ipſi hoc tempore prodeſſe poſſim: quod quidem nec deſtiti facere, nec deſiſtam: & jam in maxima re feci, & fundamenta jeci ſalutis tuæ. Tu fac bono animo magnoque ſis, meque tibi nulla re defuturum eſſe confidas. Prid. Non Qu. Vale.

Lib 13. *Epiſt.* 41.

ARGUMENTUM.

Gratias agit & ſuo & Pompeij nomine de Lucejo benigniſſime tractato; eundem denuo commandat.

M. Tul. Cic. L. Culleolo S. D. 9

QUÆ feciſti L. Luceii cauſa ſcire te plane volo te homini gratiſſimo commodaſſe, & cum ipſi quæ feciſti pergrata ſunt, tum Pompejus quotieſcumque me videt (videt autem ſæpiſſime) gratias tibi agit ſingulares. Addo etiam illud, quod tibi jucundiſſimum eſſe certo ſcio, me ipſum ex tua erga Lucejum benignitate, maxima voluptate affici. Quod ſupu-

pereſt, quamquam mihi non eſt dubium, quin cum antea noſtra cauſa, nunc jam etiam tuæ conſtantiæ gratia manſurus ſis in eadem liberalitate: tamen abs te vehementer etiam atque etiam peto, ut ea, quæ initio oſtendiſti, deindeque feciſti, etiam ad exitum augeri, & cumulari per te velis. Id & Lucejo, & Pompejo valde gratum fore, teque apud eos præclare poſiturum confirmo, & ſpondeo. De Rep., deque his negotiis, cogitationibuſque noſtris perſcripſeram ad te diligenter paucis ante diebus, eaſque litteras dederam pueris tuis. Vale.

Lib. 13. Epiſt. 57.

ARGUMENTUM.

Petit a Thermo, ut Annejum legatum ſuum remittat; eumque in negotio ſuo commendat.

M. T. Cic. Q. Thermo Propræt. S. D. 10

Quod magis quotidie ex litteris, nunciiſque bellum magnum eſſe in Syria cognoſco, eo vehementius a te pro noſtra neceſſitudine contendo, ut mihi M. Annejum legatum primo quoque tempore remittas. Nam ejus opera, conſilio, ſcientia rei militaris vel maxime intelligo, me, & Remp. adjuvari poſſe. Quod niſi tanta res ejus ageretur, nec ipſe adduci potuiſſet, ut a me diſcederet, neque ego, ut eum a me dimitterem. Ego in Ciliciam proficiſci cogito circiter Kalend. Majas. Ante eam diem Annejus ad me redeat oportet. Illud, quod tecum & coram, & per litteras diligentiſſime egi, & id nunc etiam atque etiam rogo, curæ tibi ſit, ut ſuum negotium, quod habet cum populo Sardiano, pro cauſæ veritate, & pro ſua dignitate conficiat. Intellexi ex tua oratione, cum tecum Epheſi le-

locutus ſum, teipſius Anneii cauſa omnia velle: ſed tamen ſic velim exiſtimes, te mihi nihil gratius facere poſſe, quam ſi intellexero, per te illum ipſum negotium ex ſententia confeciſſe. Idque quamprimum ut efficias te etiam atque etiam rogo. Vale.

Lib. 13. Epiſt. 75.

ARGUMENTUM.

Commendat Avianum Flaccum.

M. T. Cic. T. Titio T. F. Legato S. D. 12

ETſi non dubito, quin apud te mea commendatio prima ſatis valeat; tamen obſequor homini familiariſſimo C. Aviano Flacco, cujus cauſa omnia tum cupio, tum mehercule etiam debeo, de quo & præſens tecum egi diligenter, cum tu mihi humaniſſime reſpondiſti, & ſcripſi ad te accurate antea: ſed putat intereſſe ſua, me ad te quam ſæpiſſime ſcribere. Quare velim, mihi ignoſcas, ſi illius voluntati obtemperans minus videbor meminiſſe conſtantiæ tuæ. A te idem illud peto, ut de loco, quo deportet frumentum, & de tempore Aviano commodes; quorum utrumque per eundem me obtinuit triennium, dum Pompejus iſti negotio præfuit. Summa eſt, in quo mihi gratiſſimum facere poſſis, ſi curaris, ut Avianus, quando ſe a me amari putat, me a te amari ſciat. Erit id mihi pergratum. Vale.

Lib. 13. Epiſt. 78.

ARGUMENTUM.

Petit, ut Democritum Sicyonium in ſuam fidem recipiat.

M. T. Cic. Allieno Proconſ. S. D. 12

DEmocritus Sicyonius non ſolum hoſpes meus eſt, ſed etiam quod non multis contingit, Græcis præſertim, valde familiaris. Eſt enim in eo ſumma probitas, ſumma virtus, ſumma in hoſpites liberalitas, & obſervantia: meque præ cæteris & colit,& obſervat,& diligit. Eum tu non modo ſuorum civium, verum etiam prope Achajæ principem cognoſces. Huic ego tantummodo aditum ad tuam cognitionem patefacio,& munio:cognitum per te ipſum, quæ tua natura eſt, dignum tua amicitia atque hoſpitio judicabis. Peto igitur a te, ut his litteris lectis recipias eum in tuam fidem: pollicearc, omnia te facturum mea cauſa. De reliquo, ſi, id quod confido fore, dignum eum tua amicitia, hoſpitioque cognoveris; peto, ut eum complectare, diligas, in tuis habeas. Erit id mihi majorem in modum gratum. Vale.

Lib. 13. Epiſt. 47.

ARGUMENTUM.

Gratulatur de reditu in patriam impetrato, hortatur, ut præterita ex animo deleat, dignitatiſque recuperationem rei familiaris jacturæ anteponat.

M. Tul. Cic. Trebanio S. D. 20

DOlabellam antea tantummodo diligebam: obligatus ei nihil eram: nec enim acciderat mihi opus eſſe: & ille mihi debebat, quod non

non deſueram ejus periculis. Nunc tanto ſum devinctus ejus beneficio, quod & antea in re,& hoc tempore in ſalute tua cumulatiſſime mihi ſatisfecit, ut nemini plus debeam. Qua in re tibi gratulor ita vehementer, ut te quoque mihi gratulari, quam gratias agere malim. Alterum omnino non deſidero; alterum vero facere poteris. Quod reliquum eſt, quando tibi virtus, & dignitas tua reditum ad tuos aperuit, eſt tuæ ſapientiæ, magnitudiniſque animi, quid amiſeris obliviſci; quid recuperaveris cogitare. Vives cum tuis, vives nobiſcum Plus acquiſiviſti dignitatis, quam amiſiſti rei familiaris: quæ ipſa tum eſſet jucundior, ſi ulla res eſſet publica. Neſtorius noſter familiaris ad me ſcripſit, te mihi maximas gratias agere. Hæc prædicatio tua mihi valde grata eſt: eaque te uti facile patior cum apud alios, tum mehercule apud Syronem noſtrum amicum. Quæ enim facimus, ea prudentiſſimo cuique maxime probata eſſe volumus. Te cupio videre quamprimum. Vale.

Lib. 6. Epiſt. 18.

ARGUMENTUM.

Mirum declarat deſiderium cum Bithynico vivendi; & adjicit, ſe eſſe illi amore conjunctiſſimum.

M. Tul. Cic. Bithynico S. D. 14

CUm cæterarum rerum cauſa cupio eſſe aliquando Rempub conſtitutam, tum velim, mihi credas, accipere id etiam, quo magis expetare promiſſum tuum, quo in litteris tuis uteris. Scribis enim, ſi ita ſit, te mecum eſſe victurum. Gratiſſima mihi tua voluntas eſt, faciſque nihil

nihil alienum a neceſſitudine noſtra, judiciiſque patris tui de me, ſummi viri. Nam ſic habeto, beneficiorum magnitudine eos, qui temporibus valuerunt, aut valeant, conjunctiores tecum eſſe, quam me; neceſſitudine neminem. Quamobrem grata mihi eſt & memoria tua noſtræ conjunctionis, & ejus etiam augendæ voluntas. Vale.

Lib. 6. Epiſt. 21.

ARGUMENTUM.

Monet Toranium, ut in Sicilia commoretur, quoad ſcire poſſit, quid ſibi agendum ſit. Clauſula conſolationis neſcio quid continet.

M. Tul Cic. Toranio S D. 45

DEderam triduo ante pueris Gn Plancii litteras ad te; eo nunc ero brevior, teque, ut antea conſolabar, hoc tempore monebo. Nihil puto tibi eſſe utilius, quam ibidem opperiri, quoad ſcire poſſis, quid tibi agendum ſit. Nam præter navigationis longæ, & hyemalis, & minime portuoſæ periculum, quod vitaveris; ne illud quidem negligendum, quamvis ſubito, cum certi aliquid audieris, te iſtinc poſſe proficiſci. Nihil eſt præterea, cur advenientibus te offerre geſtias. Multa præterea metuo, quæ cum Chilone noſtro communicavi. Quid multa? Loco opportuniore in his malis nullo eſſe potuiſti, ex quo te quocumque opus erit, facillime, & expeditiſſime conferas. Quod ſi recipiet ille ſe, ad tempus aderis: ſin (quoniam multa accidere poſſunt) aliqua res eum vel impediet, vel morabitur; tu ibi eris, ubi omnia ſcire poſſis; hoc mihi prorſus valde placet. De reliquo, ut ſæpe per litteras hortatus ſum, ita velim tibi perſua-

deas

deas te in hac cauſa nihil habere, quod timendum ſit, præter comunem caſum civitatis; qui etſi eſt graviſſimus, tamen ita viximus & id ætatis jam ſumus, ut omnia quæ noſtra culpa nobis accident, fortiter ferre debeamus. Hic tui omnes valent, ſummaque pietate te deſiderant, & diligunt, & colunt. Tu & cura, ut valeas, & te iſtinc ne temere commoveas.

Lib. 7. Epiſt. 6.

ARGUMENTUM.

Trebatium deſiderium urbis vix ferentem hortatur, ut urbis, urbanitatiſque curam, & memoriam, quaſi quaſdam ineptias abjiciat: & de provincia quo ſe contulerat, tum ſpe beneficiorum, tum conſtantiæ cauſa cogitet.

M. Tul. Cic. Trebatio S. D. 16

IN omnibus meis epiſtolis, quas ad Cæſarem, aut Balbum mitto, legitima quædam eſt acceſſio commendationis tuæ, nec ea vulgaris, ſed cum aliquo inſigni indicio meæ erga te benevolentiæ. Tu modo ineptias iſtas, & deſideria urbis, & urbanitatis depone: & quo conſilio profectus es, id aſſiduitate, & virtute conſequere. Hoc tibi tam ignoſcemus nos amici, quam ignoverunt Medeæ, quæ Corinthum arcem altam habebant, matronæ opulentæ optimates: quibus illa manibus gypſatiſſimis perſuaſit, ne ſibi illæ vitio verterent, quod abeſſet a patria:

„ Nam multi ſuam rem bene geſſere, & publicam patria procul:
„ Multi, domi qui ætatem egerunt, propterea ſunt improbati.

Quo

Quo in numero tu certe fuiſſes, niſi te extruſiſſemus. Sed plura ſcribemus alias. Tu qui cæteris cavere didiciſti, in Britannia ne ab eſſedaris decipiaris caveto: & quando Medeam agere cœpi, illud ſemper memento. „ *Qui ipſe ſibi ſapiens prodeſſe nequit, nequicquam ſapit*. Cura ut valeas.

Lib. 7. Epiſt. 14.

ARGUMENTUM.

Familiariter, & jocoſe Trebatium, qui litteras nullas miſerat, objurgat.

M. T. C. Trebatio S. D. 17

CHryſippus Vettius Cyri architecti libertus fecit, ut te non immemorem putarem mei: ſalutem enim mihi verbis tuis nuntiavit. Valde jam lautus es, qui gravere litteras ad me dare, homini præſertim prope domeſtico. Quod ſi ſcribere oblitus es, minus multi jam te advocato cauſa cadent. Sin noſtri oblitus es, dabo operam, ut iſtuc veniam antequam plane ex animo tuo effluam. Sin æſtivorum timor te debilitat, aliquid excogita, ut feciſti de Britannia. Illud quidem perlibenter audivi ex eodem Chryſippo, te eſſe Cæſari familiarem. Sed mehercule mallem id, quod erat æquius, de tuis rebus ex tuis litteris quam ſæpiſſime cognoſcere. Quod certe ita fieret, ſi tu maluiſſes benevolentiæ, quam litium jura perdiſcere. Sed hæc jocati ſumus & tuo more, & nonnihil etiam noſtro. Te valde amamus; noſque a te amari cum volumus, tum etiam confidimus. Vale.

Lib. 7. Epiſt. 31.

ARGUMENTUM.

Invitat eum ad officia mutua, & ad urbem ut redeat rogat, veteris urbanitatis tuendæ cauſa.

M. Tul. Cic. Curio S D. 18

FAcile perſpexi ex tuis litteris, quod ſemper ſtudui, & me a te plurimi fieri, & intelligere, quam mihi charus eſſes. Quod quando uterque noſtrum conſequutus eſt, reliquum eſt ut officiis certemus inter nos, quibus æquo animo vel vincam te, vel vincar abs te. Acilio non fuiſſe neceſſe meas dari litteras, facile patior. Sulpicii tibi operam intelligo ex tuis litteris non multum opus fuiſſe, propter res tuas ita contractas, ut, quemadmodum ſcribis, „ nec caput, nec pedes „. Equidem vellem, uti pedes haberent, ut aliquando redires; vides enim exaruiſſe jam veterem urbanitatem, ut Pomponius noſter ſuo jure poſſit dicere: „ Niſi nos pauci retineamus gloriam antiquam Atticam „. Ergo is tibi, nos ei ſuccedimus. Veni igitur, quæſo, ne tantum ſemen urbanitatis una cum Republica intereat. Vale.

Lib. 10. Epiſt. 22.

ARGUMENTUM.

Agris dividendis præfici Plancus cupiebat ad militum gratiam colligendam: ea de re Cicero reſpondet.

M. Tul. C. Cn. Plano Conſ. Deſig. S D. 19

IN te & in collega omnis ſpes eſt Diis approbantibus. Concordia veſtra, quæ Senatui declarata litteris veſtris eſt, mirifice & Senatus, & cun-

cuncta civitas delectata eſt. Quod ad me ſcripſeras de re agraria: ſi conſultus Senatus eſſet, ut quiſque de te honorificentiſſime ſententiam dixiſſet, eam ſequutus eſſem: qui certe ego fuiſſem: ſed propter tarditatem ſententiarum, moramque rerum cum ea quæ conſulebantur, ad exitum non pervenirent; commodiſſimum mihi, Plancoque fratri viſum eſt uti eo, quod ne noſtro arbitratu componeretur. Quis fuerit impedimento, arbitror, te ex Planci litteris cognoviſſe. Sed ſive in S. C., ſive in cæteris rebus deſideras aliquid; ſic tibi perſuade, tantam eſſe apud omnes bonos tui charitatem, ut nullum genus ampliſſimæ dignitatis excogitari poſſit quod tibi non paratum ſit. Litteras tuas vehementer expecto, & quidem tales, quales maxime opto. Vale.

Lib. 9. Epiſt. 12.

ARGUMENTUM.

Gratulatur Dolabellæ de repentina Bajarum ſalubritate: & orationem pro Dejotaro Rege ad Cæſarem habitam mittit.

M. Tul. Cic. Dolabellæ S. D. 20

GRatulor Bajis noſtris, ſi quidem ut ſcribis, ſalubres repente factæ ſunt; niſi ſorte te amant & tibi aſſentantur, & tandiu dum tu ades ſunt oblitæ ſui. Quod quidem ſi ita eſt, minime miror cœlum etiam & terras vim ſuam, ſi tibi ita conveniat, dimittere. Oratiunculam pro Dejotaro, quam requirebas habebam mecum quod non putaram. Itaque eam tibi miſi: velim ſic legas, ut cauſam tenuem & inopem, nec ſcriptione magnopere dignam. Sed ego hoſpiti veteri, & amico munuſculum mittere volui levidenſe craſ-

ſo filo, cujuſmodi ipſius ſolent eſſe munera. Tu velim animo ſapienti fortique ſis, ut tua moderatio,& gravitas illorum infamet injuriam. Vale.

Lib. 9. Epiſt. 19.

ARGUMENTUM.

Cum ſcripſiſſet Pætus, Balbum tenuiculo apparatu fuiſſe contentum, joci materiam inde arripit Cicero: idque eum arguit malitioſe ſcripſiſſe, ne majorem apparatum ipſe requireret.

M. T. C. Papirio Pæto S. D. 21

TAmen a malitia non diſcedis: tenuiculo apparatu ſignificas Balbum fuiſſe contentum. Hoc videris dicere, cum Reges tam ſint continentes, multo magis Conſulares eſſe oportere. Neſcis me ab illo omnia expiſcatum: recta enim a porta domum meam veniſſe Neque hoc admiror, quod non ad tuam potius, ſed illud, quod non ad ſuam. Ego autem tribus primis verbis: Quid noſter Pætus? At ille adjurans, nuſquam ſe unquam libentius. Hoc ſi verbis aſſecutus es, aures ad te afferam non minus elegantes; ſin autem obſonio, peto a te, ne pluris eſſe Balbos, quam diſertos putes. Me quotidie aliud ex alio impedit: ſed ſi me expediero, ut in iſta loca venire poſſim, non committam, ut te ſero a me certiorem factum putes. Vale.

Lib. 10. Epiſt. 13.

ARGUMENTUM.

Scribit de S.C. in ſuam ſententiam facto ad augendam Planci dignitatem, hortaturque, ut Antoniani belli reliquias conficiat.

M. T. C. Planco Imp. Conſ. Deſ. S. D. 22

UT primum poteſtas data eſt augendæ dignitatis tuæ, nihil prætermiſi in te ornando, quod poſitum eſſet aut in præmio virtutis, aut in honore verborum. Id ex ipſo S.C. poteris cognoſcere: ita enim eſt perſcriptum: ut a me de ſcripto dicta ſententia eſt: quam Senatus frequens ſecutus eſt ſummo ſtudio, magnoque conſenſu. Ego, quamquam ex tuis litteris, quas mihi miſiſti perſpexeram, te magis judicio bonorum, quam inſignibus gloriæ delectari; tamen conſiderandum nobis exiſtimavi, etiamſi tu nihil poſtulares, quantum tibi a Rep. deberetur. Tu contexes extrema cum primis. Qui enim M. Antonium oppreſſerit, is bellum confecerit Itaque Homerus non Ajacem, nec Achillem, ſed Ulyſſem appellavit πτολίπορθον.

Lib. 10 Epiſt. 19.

ARGUMENTUM.

Officium Planci in actione gratiarum ſibi fuiſſe gratiſſimum fatetur: hortaturque, ut ad extinguendas belli reliquias omni ſtudio incumbat.

Cicero Planco Imp. S. D. 23

QUamquam gratiarum actionem a te non deſiderabam, cum te re ipſa, atque animo ſcirem eſſe gratiſſimum; tamen (fatendum eſt

enim) fuit ea mihi perjucunda . Sic enim vidi quaſi ea , quæ oculis cernuntur , me a te amari . Dices , quid antea ? Semper quidem , ſed nunquam illuſtrius . Litteræ tuæ mirabiliter gratæ ſunt Senatui , cum rebus ipſis quæ erant graviſſimæ & maximæ , fortiſſimi animi ſummique conſilii , tum etiam gravitate ſententiarum atque verborum. Sed , mi Plance , incumbe ut belli extrema perficias. In hoc erit ſumma & gratia , & gloria. Cupio omnia Reipub. cauſa, ſed mehercule in ea conſervanda jam defatigatus non multo plus faveo patriæ , quam tuæ gloriæ , cujus maximam facultatem tibi Dii immortales , ut ſpero , dedere : quam complectere , obſecro. Qui enim Antonium oppreſſerit , is hoc teterrimum bellum , periculoſiſſimumque confecerit. Vale.

Lib. 10. Epiſt. 20.

ARGUMENTUM.

Petit , ut de Lepidi fide ſignificet, utrum pro Rep. ſit , an ſe cum Antonio conjunxerit : & hortatur ad belli reliquias opprimendas .

Cicero Planco S. D. 34

ITA erant omnia quæ iſtinc afferebantur , incerta , ut quid ad te ſcriberem non occurreret. Modo enim quæ vellemus de Lepido , modo contra nunciabantur. De te tamen conſtans fama nec decipi poſſe , nec vinci; quorum alterius fortuna partem habet quandam ; alterum proprium eſt prudentiæ tuæ. Sed accepi litteras a collega tuo datas Idib. Majis , in quibus erat , te ad ſe ſcripſiſſe, a Lepido non recipi Antonium. Quod erit certius , ſi tu ad nos idem ſcripſeris ; ſed minus audes fortaſſe , propter inanem lætitiam

tiam litterarum ſuperiorum. Verum ut errare mi Plance potuiſti (quis enim id effugerit?) ſic decipi te non potuiſſe quis non videt? Nunc vero etiam erroris cauſa ſublata eſt. Culpa enim illa BIS AD EUMDEM vulgari reprehenſa proverbio eſt. Sin, ut ſcripſiſti ad collegam, ita ſe res habet, omni cura liberati ſumus, nec tamen erimus prius quam ita eſſe tu nos feceris certiores. Mea quidem ut ad te ſæpius ſcripſi, hæc ſententia eſt: qui reliquias hujus belli oppreſſerit, eum totius belli confectorem fore; quem te & opto eſſe & confido futurum. Studia mea erga te, quibus certe nulla eſſe majora potuerunt, tibi tam grata eſſe quam ego putavi fore, minime miror, vehementerque lætor; quæ quidem tu, ſi recte iſtic erit, majora & graviora cognoſces. IV. Kal. Junias.

Lib. 13. Epiſt. 14.

ARGUMENTUM.

Petit ut exactionem ejus pecuniæ quam L. Straboni P Cornelius debebat pro poteſtate imperioque curet.

M. T. Cic. Bruto S. P. D. 25

LUcio Titio Strabone equite Rom. in primis honeſto & ornato familiariſſime utor. Omnia mihi cum eo intercedunt jura ſummæ neceſſitudinis. Huic in tua provincia pecuniam debet P. Cornelius. Ea res a Volcatio qui Romæ jus dicit rejecta in Galliam eſt. Peto a te hoc diligentius quam ſi mea res eſſet, quo eſt honeſtius de amicorum pecunia laborare quam de ſua ut negotium conficiendum cures, ipſe ſuſcipias, transfigas, operamque des quod tibi æquum, &

rectum videbitur, ut quam commodiſſime conditione libertus Strabonis, qui ejus rei cauſa miſſus eſt, negotium conficiat, ad nummoſque perveniat. Id & mihi gratiſſimum erit, & tu ipſe L. Titium cognoſces amicitia tua digniſſimum, quod tibi curæ ſit, ut omnia ſolent eſſe quæ me velle ſcis, te vehementer etiam atque etiam rogo. Vale.

Lib. 13. Epiſt. 21.

ARGUMENTUM.

Domum, & rem familiarem M. Æmilij, maximeque C. Ammonium, libertum ejus, commendat.

M. T. C. Servio Sulpicio S. D. 26

MArcus Æmilius Avianus ab ineunte adoleſcentia me obſervavit, ſemperque dilexit, vir cum bonus, tum perhumanus, & in omni genere officii diligendus. Quem ſi arbitrarre eſſe Sicyone, & niſi audirem ibi eum etiam nunc, ubi ego reliqui, Cibyræ commorari; nihil eſſet neceſſe, plura me ad te de eo ſcribere. Perficeret enim ipſe profecto ſuis moribus, ſuaque humanitate, ut ſine cujuſquam commendatione diligeretur abs te non minus, quam & a me, & a cæteris ſuis familiaribus. Sed cum illum abeſſe putem, commendo tibi majorem in modum domum ejus, quæ eſt Sicyone, remque familiarem, maxime C. Avianum Ammonium libertum ejus: quem quidem tibi etiam ſuo nomine commendo. Nam cum propterea mihi eſt probatus, quod eſt in patronum ſuum officio & fide ſingulari, tum etiam, quod in me ipſum magna officia contulit mihique moleſtiſſimis temporibus ita fideliter, benevoleque præſto fuit, ut ſi a me manumiſſus eſſet.

eſſet. Itaque peto a te, ut eum Ammonium, & in patroni ejus negotio ſic tueare, ut ejus procuratorem, quem tibi commendo; & ipſum ſuo nomine diligas, habeaſque in numero tuorum. Hominem prudentem, & officioſum cognoſces, & dignum, qui a te diligatur. Vale.

Lib. 13. Epiſt. 22.

ARGUMENTUM.

T. Manlium ſuo, Varroniſque nomine commendat.

M. Tul. Cic. Ser. Sulpicio S. D. 27

TItum Manlium, qui negotiatur Theſpiis, vehementer diligo. Nam & ſemper me coluit, diligentiſſimeque obſervavit, & a ſtudiis noſtris non abhorret. Accedit eo, quod Varro Muræna magnopere ejus cauſa vult omnia: qui ita exiſtimavit, etſi ſuis litteris, quibus tibi Manlium commendabat, valde confideret; tamen mea commendatione aliquid acceſſionis fore. Me quidem cum Manlii familiaritas, tum Varronis ſtudium commovit, ut ad te quam accuratiſſime ſcriberem. Gratiſſimum igitur mihi feceris, ſi huic commendationi meæ tantum tribueris, quantum cui tribuiſti plurimum: id eſt, ſi T. Manlium quam maxime, quibuſcumque rebus honeſte ac pro tua dignitate poteris, juveris, atque ornaveris. Ex ipſius præterea gratiſſimis, & humaniſſimis moribus confirmo tibi, eum te, quem ſoles fructum a bonorum virorum officiis expectare, eſſe capturum. Vale.

Lib. 13. Epiſt 63.

ARGUMENTUM.

Commendat M. Lænium ſtudioſe admodum.

M. T. C. P. Silio Propræt. S. D. 28

NOn putavi fieri poſſe, ut mihi verba deeſſent: ſed tamen in M. Lænio commendando deſunt. Itaque rem tibi exponam paucis verbis; ſed tamen ut plane perſpicere poſſis voluntatem meam. Incredibile eſt quanti faciamus & ego, & frater meus, qui mihi chariſſimus eſt, M. Lænium. Id fit cum plurimis ejus officiis, tum ſumma probitate, & ſingulari modeſtia. Eum ego a me invitiſſimus dimiſi, cum propter familiaritatem, & conſuetudinis ſuavitatem, tum quod conſilio ejus fideli, ac bono libenter utebar. Sed vereor, ne jam mihi ſupereſſe verba putes, quæ dixeram deſutura. Commendo tibi hominem, ſicut intelligis, me, de quo ea ſupra ſcripſerim, debere commendare: a teque vehementer etiam atque etiam peto, ut quod habet in tua provincia negotii, expedias: quod tibi videbitur rectum eſſe, ipſi dicas; hominem facillimum liberaliſſimumque cognoſces. Itaque te rogo, ut eum ſolutum, liberum, confectis ejus negotiis per te, quam primum ad me remittas. Id mihi, fratrique meo gratiſſimum feceris. Vale.

Lib. 13. Epiſt. 67.

ARGUMENTUM.

Commendat Andronem Arthemonis filium Laodicenſem.

M. Tul. Cic. P. Servilio S. P. D 29

EX provincia mea Cilicenſi, cui ſcis τοὺς διοικήσεις Aſiaticas attributas fuiſſe, nullo ſum

ſum familiarius uſus, quam Androne, Arthemonis filio, Laodicenſi: eumque habui in ea civitate tum hoſpitem, tum vehementer ad meæ vitæ rationem, & conſuetudinem accommodatum. Quem quidem multo etiam pluris, poſteaquam deceſſi, facere cœpi, quod multis rebus expertus ſum gratum hominem, meique memorem. Itaque eum Romæ libentiſſime vidi: non enim te fugit, qui plurimis in iſta provincia benigne feciſti, quam non multi grati reperiantur. Hæc propterea ſcripſi, ut me non ſine cauſa laborare intelligeres, ut & ipſe eum dignum hoſpitio tuo judicares. Feceris igitur mihi gratiſſimum, ſi ei declararis, quanti me facias: ideſt, ſi receperis eum in fidem tuam, & quibuſcumque rebus honeſte, ac ſine moleſtia tua poteris, adjuveris. Hoc mihi vehementer erit gratum, idque ut facias, te etiam atque etiam rogo. Vale.

Lib. 13. Epiſt. 68.

ARGUMENTUM.

Significat, quam ſibi gratum fuerit, curſum illius navigationis cognoſcere. Petit, ut de ſtatu provinciæ, inſtitutiſque ſuis ſcribat. Poſtremo ſuum officium ad omnia pollicetur.

M. T. Cic. Servilio Iſaurico Proc. S. D. 30

GRatæ mihi vehementer tuæ litteræ fuerunt, ex quibus cognovi curſum navigationum tuarum. Significabas enim memoriam tuam noſtræ neceſſitudinis; quam mihi nihil poterat eſſe jucundius. Quod reliquum eſt, multo etiam erit gratius, ſi ad me de Rep. ideſt de ſtatu provinciæ, de inſtitutis tuis familiariter ſcribes. Quæ

quamquam ex multis pro tua claritate audiam, tamen libentiſſime ex tuis litteris cognoſcam. Ego ad te, de Reipub. ſumma quid ſentiam, non ſæpe ſcribam propter periculum ejuſmodi literarum: quid agatur autem, ſcribam ſæpius: ſperare tamen videor, Cæſari collegæ noſtro fore curæ, & eſſe, ut habeamus aliquam Rempubl. cujus conſiliis mani referebat te intereſſe: ſed ſi tibi utilius eſt, ideſt glorioſius, Aſiæ præeſſe, & iſtam partem Reipub. male affectam tueri; mihi quoque idem, quod tibi, & laudi tuæ profuturum eſt, optatius debet eſſe. Ego quæ ad tuam dignitatem pertinere arbitror ſummo ſtudio, diligentiaque curabo: in primiſque tuebor omni obſervantia clariſſimum virum, patrem tuum quod & pro vetuſtate neceſſitudinis, & pro beneficiſs veſtris, & pro dignitate ipſius facere debeo. Vale.

Lib. 13. Epiſt. 69.

ARGUMENTUM.

Petit, ut C. Curtium in fidem recipiat, habeatque in numero ſuorum.

M. T. Cic. Servilio Collegæ S. D. 31

CAjus Curtius Mithres eſt ille quidem, ut ſcis, libertus Poſthumii familiariſſimi mei; ſed me colit, & obſervat æque, atque illum ipſum patronum ſuum. Apud eum ego ſic Epheſi fui, quotieſcumque fui, tamquam domi meæ: multaque acciderunt, in quibus & benevolentiam ejus erga me experirer, & fidem: itaque ſi quid aut mihi aut meorum cuipiam in Aſia opus eſt, ad hunc ſcribere conſuevi, hujus cum opera, & fide, tum domo, & re uti tanquam mea. Hæc ad te eo pluribus ſcripſi, ut intelligeres, me non

non vulgariter, nec ambitioſe, ſed ut pro homine intimo, ac mihi perneceſſario ſcribere. Peto igitur a te, ut in ea controverſia, quam habet de fundo cum quodam Colophonio, & in cæteris rebus, quantum fides tua patietur, quantuque tuo commodo poteris, tantum ei honoris mei cauſa commodes. Etſi, ut ejus modeſtiam cognovi, gravis tibi nulla in re erit. Si & mea commendatione, & ſua probitate aſſecutus erit, uti de ſe bene exiſtimes; omnia ſe adeptum arbitrabitur. Ut igitur eum recipias in fidem tuam, habeaſque in numero tuorum, te vehementer etiam atque etiam rogo. Ego, quæ te velle, quæque ad te pertinere arbitrabor, omnia ſtudioſe diligenterque curabo. Vale.

Lib. 14. Epiſt. 7.

ARGUMENTUM.

Exponit, quæ fuerit moleſtiarum cauſa, quoque modo liberatus ſit: deinde ſcribit de ſua ad Pompejum navigatione.

M. Tul. Cic. S. D. Terentiæ ſuæ. 32

OMnes moleſtias, & ſolicitudines, quibus & te miſerrimam habui (id quod mihi moleſtiſſimum eſt) Tulliolamque, quæ nobis noſtra vita dulcior eſt, depoſui, & ejeci. Quid cauſæ autem fuerit; poſtridie intellexi, quam a vobis diſceſſi. χολὴν ἄκρατον noctu ejeci. Statim ita ſum levatus, ut mihi Deus aliquis medicinam feciſſe videatur; Cui quidem tu Deo, quemadmodum ſoles pie, & caſte ſatisfacias, ideſt Apollini, & Æſculapio. Navim ſpero nos valde bonam habere: in eam ſimul atque conſcendi, hæc ſcripſi. Deinde conſcribebam ad noſtros familiares

multas

multas epiſtolas,quibus te,& Tulliolam noſtram diligentiſſime commendabo. Cohortarer vos,quo animo fortiore eſſetis,niſi vos fortiores cognoſcerem, quam quemquam virum; & tamen ejuſmodi ſpero negotia eſſe, ut & vos iſtic commodiſſime ſperem eſſe, & me aliquando cum ſimilibus noſtri Remp. defenſurum. Tu primum valetudinem tuam velim cures: deinde, tibi ſi videbitur, villis iis utare,quæ longiſſime aberunt a militibus.Fundo arpinati bene poteris uti cum familia urbana, ſi annona carior fuerit. Cicero belliſſimus tibi ſalutem plurimam dicit. Etiam atque etiam vale. Datum VII. Id. Jun.

Lib. 14. *Epiſt* 14.

ARGUMENTUM.

Rogat uxorem, & filiam, conſulant & ipſæ, & cum amicis, an ab urbe diſcedant, nec ne, adventu Cæſaris.

Tullius Terentiæ S. D. & Pater Tulliolæ duabus animis ſuis, & Cicero matri optimæ, & ſuaviſſimæ ſorori S. P. D. 33

SI vos valetis, nos valemus. Veſtrum jam conſilium eſt, non ſolum meum, quid ſit vobis faciendum. Si ille Romam modeſte venturus eſt, recte in præſentia domi eſſe poteſtis: ſin homo amens diripiendam urbem daturus eſt, vereor, ut Dolabella ipſe ſatis vobis prodeſſe poſſit. Etiam illud metuo, ne jam intercludamini, ut, cum velitis, exire non liceat. Reliquum eſt, quod ipſæ optime conſiderabitis, veſtri ſimiles fœminæ ſint ne Romæ Si enim non ſunt, videndum eſt, ut honeſte vos eſſe poſſitis. Quomodocunque nunc ſe res habet, modo ut hæc nobis loca tenere liceat.

liceat, belliſſime vel mecum vel in noſtris prædiis eſſe poteritis. Etiam illud verendum eſt, ne brevi tempore fames in urbe ſit. His de rebus velim cum Pomponio, cum Camillo, cum quibus vobis videbitur, conſideretis: ad ſummam animo forti ſitis. Labienus rem meliorem fecit. Adjuvat etiam Piſo, quod ab urbe diſcedit, & ſceleris condemnat generum ſuum. Vos, meæ cariſſimæ animæ, quam ſæpiſſime ad me ſcribite, & vos quid agatis, & quid iſtic agatur. Quintus pater & filius, & Rufus vobis ſalutem dicunt, Valete. XII. Kal. Quintil. Minturnis.

Lib. 14 *Epiſt.* 18.

ARGUMENTUM.

Monet uxorem, & filiam, ut mature conſiderent, num Romæ tuto eſſe poſſint, & cum dignitate.

Tullius Terentiæ, & Pater ſuaviſſ. filiæ, Cicero Matri, & Sorori S. P. D. 34

Conſiderandum vobis etiam atque etiam, animæ meæ, diligenter puto, quid faciatis: Romæ ne ſitis, an mecum in aliquo tuto loco. Id non ſolum meum conſilium eſt, ſed etiam veſtrum. Mihi veniunt in mentem hæc: Romæ vos eſſe tuto poſſe per Dolabellam, eamque rem poſſe nobis adjumento eſſe, ſi qua vis, aut ſi quæ rapinæ fieri cœperint. Sed rurſus illud me movet, quod video omnes bonos abeſſe Roma, & eos mulieres ſuas ſecum habere. Hæc autem regio, in qua ego ſum, noſtrorum eſt cum oppidorum, tum etiam prædiorum; ut & multum eſſe mecum, & cum abieritis, commode etiam in noſtris prædiis eſſe poſſitis. Mihi plane non ſatis con-

con-

coſtant adhuc, utrum ſit melius. Vos videte; quid aliæ faciant iſto loco fœminæ, & ne, cum velitis, exire non liceat. Id velim diligenter etiam atque etiam vobiſcum, & cum amicis conſideretis. Domus, ut propugnacula, & præſidium habeat, Philotimo dicetis. Et velim tabellarios inſtituatis certos, ut quotidie aliquas a vobis litteras accipiam. Maxime autem date operam, ut valeatis, ſi nos vultis valere. VIII. Kal. Quint. Formiis.

Lib. 15. Epiſt. 10.

ARGUMENTUM.

Commendat ſtudioſe ſuam exiſtimationem Conſuli Marcello in ſupplicatione decernenda.

M. T. C. Imp. C. Marcello C. F.
Coſ. S. D. 35

Quando id accidit, quod mihi maxime fuit optatum, ut omnium Marcellorum, Marcellinorum etiam (mirificus enim generis, ac nominis veſtri fuit erga me ſemper animus) quando ergo ita accidit, ut omnium veſtrum ſtudio tuus Conſulatus ſatisfacere poſſet, in quem meæ res geſtæ, lauſque, & honor earum potiſſimum incideret: peto a te id, quod facillimum factu ſit, non aſpernante, ut confido, Senatu, ut quam honorificentiſſimum Senatuſconſultum, litteris meis recitatis, faciendum cures. Si mihi tecum minus eſſet, quam eſt cum tuis omnibus, allegarem ad te illos, a quibus intelligis, me præcipue diligi. Patris tui beneficia in me ſunt ampliſſima. Neque enim ſaluti meæ, neque honori amicior quiſquam dici poteſt. Frater tuus quanti me faciat, ſemperque fecerit, eſſe hominem, qui

qui ignoret, arbitror neminem. Domus tua denique tota me ſemper omnibus ſummis officiis proſequuta eſt. Neque vero tu in me diligendo cuiquam conceſſiſti tuorum. Quare a te peto majorem in modum, ut me per te quam ornatiſſimum velis eſſe, meamque & in ſupplicatione decernenda, & in cæteris rebus exiſtimationem ſatis tibi eſſe commendatam putes. Vale.

Lib. 16. Epiſt. 3.

ARGUMENTUM.

Suum Tironi deſiderium ſignificat.

Tullius, & Cicero meus, & frater, & fratris F. S. D. Tironi ſuo. 36

PAulo facilius putavi poſſe me ferre deſiderium tui, ſed plane non fero. Et quamquam magni ad honorem noſtrum intereſt, quamprimum ad urbem me venire; tamen peccaſſe mihi videor, qui a te diſceſſerim. Sed, quia tua voluntas ea videbatur eſſe, ut prorſus, niſi confirmato corpore, nolles navigare, approbavi tuum conſilium, neque nunc muto, ſi tu in eadem es ſententia. Sin poſtea quam cibum cæpiſti, videris tibi me poſſe conſequi, tuum conſilium eſt. Marionem ad te eo miſi, ut aut tecum ad me quamprimum veniret: aut, ſi tu morarere, ſtatim ad me rediret. Tu autem hoc tibi perſuade, ſi commodo valetudinis tuæ fieri poſſit, nihil me malle, quam te eſſe mecum: ſin intelliges opus eſſe, te Patris convaleſcendi cauſa paulum commorari, nihil me malle, quam te valere. Si ſtatim navigas, nos Leucade conſequere: ſin te confirmare vis, & comites, & tempeſtates, & navem idoneam ut habeas, diligen-

ter

ter videbis. Unum illud, mi Tyro, videto ſi me amas, ne te Marionis adventus, & hæ litteræ moveant. Quod valetudini tuæ maxime conducet ſi feceris, maxime obtemperabis voluntati meæ: Hæc pro tuo ingenio conſidera. Nos ita te deſideramus, ut amemus: amor, ut valentem videamus, hortatur; deſiderium, ut quamprimum. Illud igitur potius. Cura ergo potiſſimum, ut valeas. De tuis innumerabilibus in me officiis erit hoc gratiſſimum. III. Non. Nov. Vale.

Lib. I. Epiſt. 10.

ARGUMENTUM.

Jocoſa eſt Epiſtola, & ſalibus referta. Unum eſt extra jocum, hoc eſt, ſe egiſſe gratias Lentulo Ciliciam adminiſtranti. Hortatur etiam, ut Romam redeat.

M. T. C. S. D. L. Valerio Juriſcons. 37

CUR enim tibi hoc non gratificer, neſcio: præſertim cum his temporibus audacia pro ſapientia liceat uti. Lentulo noſtro egi per litteras tuo nomine gratias diligenter Sed tu velim deſinas jam noſtris litteris uti, & nos aliquando reviſas, & ibi malis eſſe, ubi aliquo numero ſis, quam iſtic, ubi ſolus ſapere videare. Quamquam qui iſtinc nunc veniunt, partim te ſuperbum eſſe dicunt, quod nihil reſpondeas, partim contumelioſum, quod male reſpondeas. Sed jam cupio tecum coram jocari. Quare fac, ut quamprimum venias: neque in Apuliam tuam accedas, ut poſſimus te ſalvum veniſſe gaudere. Nam illo ſi veneris, tamquam Ulyſſes, cognoſces tuorum neminem. Vale.

LIBER IV.

LIBER IV.

Lib. 2. Epiſt. 1.

ARGUMENTUM.

Quatuor partes habet hæc epiſtola. Primum accuſatus a Curione, quod minus ſæpe ſcriberet, exſcuſationem affert, cum officii ſui commemoratione, Deinde dolorem ſuum ex illius abſentia, & ex ejuſdem dignitate lætitiam narrat. Tertio loco ad laudem & virtutem hortatur. Poſtremo commendat illi ſuam ſenectutem. Miſit autem Cicero in Aſiam has omnes epiſtolas ad Curionem Quæſtorem præter ultimam quæ incipit Sera gratulatio *quam ſcripſit in provincia Romana ad Curionem Tribunum plebis.*

M. T. C. C. Curioni S. P. D. 1

QUamquam me nomine negligentiæ ſuſpectum tibi eſſe doleo, tamen non tam mihi moleſtum fuit accuſari abs te officium meum, quam jucundum requiri: præſertim cum in quo accuſabar, culpa vacarem: in quo autem deſiderare te ſignificabas meas litteras, præ te ferres perſpectum mihi quidem, ſed tamen dulcem, & optatum amorem tuum. Equidem neminem prætermiſi, quem quidem ad te perventurum putarem, cui litteras non dederim. Etenim quis eſt tam in ſcribendo impiger, quam ego? A te vero bis, terve ad ſummum, & eas perbreves accepi. Quare, ſi iniquus es in me judex, condemnabo eodem ego te crimine: ſin me id facere voles, te mihi æquum præbere debebis. Sed de lit-

litteris hactenus. Non enim vereor, ne non ſcribendo te expleam: præſertim ſi in eo genere ſtudium meum non aſpernabere. Ego te abfuiſſe tamdiu a nobis, & doleo, quod carui fructu jucundiſſimæ conſuetudinis tuæ, & lætor, quod abſens omnia cum maxima dignitate es conſecutus; quodque in omnibus tuis rebus meis optatis Fortuna reſpondit. Breve eſt, quod me tibi præcipere meus incredibilis in te amor cogit. Tanta eſt expectatio vel animi, vel ingenii tui, ut ego te obſecrare, obteſtarique non dubitem, ſic ad nos confirmatus revertare, ut quam expectationem tui concitaſti, hanc ſuſtinere ac tueri poſſis. Et quoniam meam tuorum erga me meritorum memoriam nulla unquam delebit oblivio, rogo te, ut memineris, quantæcumque tibi acceſſiones fient & furtunæ, & dignitatis, eas te non potuiſſe conſequi, niſi meis puer olim fideliſſimis, atque amantiſſimis conſiliis paruiſſes. Quare hoc animo in nos eſſe debebis, ut ætas noſtra jam ingraveſcens in amore atque in adoleſcentia tua conquieſcat. Vale.

Lib. 6. Epiſt. 23.

ARGUMENTUM.

Domitium interitu amicorum dolentem rogat, ut, cum Reip. jam ſatisfecerit, incolumitati ſuæ conſulat.

Cic. Domitio S. D.

NON ea res me deterruit, quominus, poſteaquam in Italiam veniſti, litteras ad te mitterem, quod tu ad me nullas miſeras; ſed quia nec quid tibi pollicerer ipſe egens rebus omnibus, nec quid ſuaderem, cum mihimetipſi conſilium deeſ-

deeſſet, nec quid conſolationis afferrem in tantis malis reperiebam. Hæc quamquam nihilo meliora ſunt, nunc etiam atque etiam multo deſperatiora, tamen inanes eſſe meas litteras, quam nullas malui. Ego, ſi te intelligerem plus conatum eſſe ſuſcipere Reip. cauſa muneris, quam quantum præſtare potuiſſes; tamen, quibuscumque rebus poſſem, ad eam conditionem te vivendi, quæ daretur, quæque eſſet, hortarer. Sed quum conſilii tui bene, fortiterque ſuſcepti eum tibi finem ſtatueris, quem ipſa fortuna terminum noſtrarum contentionum eſſe voluiſſet, oro obteſtorque te pro noſtra vetere conjunctione ac neceſſitudine, proque ſumma mea in te benevolentia, & tua in me pari, te ut nobis, parenti, conjugi, tuiſque omnibus, quibus es, fuiſtique ſemper chariſſimus, ſalvum conſerves: incolumitati tuæ tuorumque, qui ex te pendent, conſulas; quæ didiciſti, quæque ab adoleſcentia pulcherrime a ſapientiſſimis viris tradita, memoria, & ſcientia comprehendiſti, iis hoc tempore utare; quos conjunctos ſumma benevolentia plurimiſque officiis amiſiſti, eorum deſiderium, ſi non æquo animo, at forti feras. Ego quid poſſim neſcio, vel potius me parum poſſe ſentio: illud tamen tibi polliceor, me quæcumque ſaluti dignitatique tuæ conducere arbitrabor, tanto ſtudio eſſe facturum, quanto ſemper tu & ſtudio & officio in meis rebus fuiſti: hanc meam voluntatem ad matrem tuam optimam fœminam, tuique amantiſſimam detuli. Si quid ad me ſcripſeris, ita faciam, ut te velle intellexero. Sin autem tu minus ſcripſeris, ego tamen omnia, quæ tibi utilia eſſe arbitrabor, ſummo ſtudio diligentiaque curabo. Vale.

Lib. 13.

Lib. 13. Epiſt. 27.

ARGUMNTUM.

Gratias agit Sulpicio, quod Æmilium Avianum liberaliter honorificeque tractaſſet, eundem que denuo commendat: laudat in extremo Servium filium.

M. T. Cic. Ser. Sulpicio S. D. 3

LIcet eodem exemplo ſæpius tibi hujus generis litteras mittam, cum gratias agam, quod meas commendationes tam diligenter obſerves, quod feci in aliis, & faciam, ut video, ſæpius: ſed tamen non parcam operæ, &, ut vos in veſtris formulis, ſic ego in epiſtolis de eadem re alio modo. C. Avianus igitur Ammonius incredibiles mihi gratias per litteras egit & ſuo & Æmilii Aviani patroni ſui nomine, nec liberalius, nec honorificentius potuiſſe tractari, nec ſe præſentem, nec rem familiarem abſentis patroni ſui. Id mihi cum jucundum eſt eorum cauſa, quos ego tibi ſumma neceſſitudine, & ſumma conjunctione adductus commendaveram, quod M. Æmilius unus eſt ex meis familiariſſimis, atque intimis maxime neceſſarius, homo & magnis meis beneficiis devinctus, & prope omnium qui mihi aliquid debere videntur, gratiſſimus; tum multo jucundius te eſſe in me tali voluntate, ut plus proſis amicis meis, quam ego præſens fortaſſe prodeſſem: credo quod magis ego dubitarem quid illorum cauſa facerem, quam tu quid mea. Sed hoc non dubito quin exiſtimes mihi eſſe gratum. Illud te rogo ut illos quoque gratos homines eſſe putes; quod ita eſſe tibi promitto, atque confirmo. Quare velim, quicquid habent negotii, des operam, quod commodo tuo

tuo fiat, ut te obtinente Achajam conficiant. Ego cum tuo Servio jucundiſſime conjunctiſſimeque vivo: magnamque cum ex ingenio ejus ſingularique ſtudio, tum ex virtute & probitate voluptatem capio. Vale.

Lib. 13. Epiſt. 66.

ARGUMENTUM.

Cæcinam in colligendis Aſiaticæ negotiationis reliquiis commendat

M. T. Cic. P. Servilio S. D. 4

AUlum Cæcinam maxime proprium clientem familiæ veſtræ non commendarem tibi cum ſcirem qua fide in tuos, qua clementia in calamitoſos ſoleres eſſe, niſi me & patris ejus, quo ſum familiariſſime uſus memoria, & hujus fortuna ita moveret, ut hominis omnibus mecum ſtudiis officiiſque conjunctiſſimi movere debeat. A te hoc omni contentione peto, ſic ut majore cura, majore animi labore petere non poſſim, ut ad ea, quæ tua ſponte ſine cujuſquam commendatione faceres in hominem tantum, & talem, aliquem afferant cumulum meæ litteræ, quo ſtudioſius eum, quibuſcumque rebus poſſis, juves. Quod ſi Romæ fuiſſes, etiam ſalutem A. Cæcinæ eſſemus (ut opinio mea fert) per te conſecuti: de qua tamen magnam ſpem habemus freti clementia collegæ tui. Nunc, quando juſtitiam tuam ſecutus tutiſſimum ſibi portum provinciam iſtam eſſe duxit, etiam atque etiam te rogo, atque oro, ut eum & in reliquiis veteris negotiationis colligendis juves & cæteris rebus tegas atque tueare. Hoc mihi gratius facere nihil potes. Vale.

Lib. 14. Epiſt. 2.

ARGUMENTUM:

Brevitatem ſuarum litterarum excuſat: Piſonis generi officia erga ſe laudat: dolet Terentiæ vicem; rogat, ne ſuam dotem projiciat, & ut valetudini ſerviat.

M. T. Cic. Terentiæ, & Tulliolæ, & Ciceron. ſuis S. D. 5

NOli putare, me ad quemquam longiores epiſtolas ſcribere, niſi ſi quis ad me plura ſcripſit, cui puto reſcribi oportere. Nec enim habeo, quod ſcribam: nec hoc tempore quidquam difficilius facio. Ad te vero, & noſtram Tulliolam non queo ſine plurimis lacrymis ſcribere. Vos enim video eſſe miſerrimas, quas ego beatiſſimas ſemper eſſe volui: idque præſtare debui: & niſi tam timidi fuiſſemus, præſtitiſſem. Piſonem noſtrum merito ejus amo plurimum. Eum, ut potui, per litteras cohortatus ſum, gratiaſque egi, ut debui. In novis Tribunis Pleb. intelligo ſpem te habere. Id erit firmum, ſi Pompeji voluntas erit; ſed Craſſum tamen metuo. A te quidem omnia fieri fortiſſime, & amantiſſime video: nec miror; ſed mœreo caſum ejuſmodi, ut tantis tuis miſeriis meæ miſeriæ ſubleventur. Nam ad me P. Valerius homo officioſus ſcripſit id, quod ego maximo cum fletu legi, quemadmodum a Veſte ad Tabulam Valeriam ducta eſſes. Hem mea lux, meum deſiderium, unde omnes opes petere ſolebant, te nunc, mea Terentia, ſic vexari, ſic jacere in lacrymis & ſordibus, idque fieri mea culpa, qui cæteros ſervavi, ut nos periremus! Quod de domo ſcribis, hoc eſt de area; ego vero tum deni-

denique mihi videbor reſtitutus, ſi illa nobis erit reſtituta. Verum hæc non ſunt in noſtra manu. Illud doleo, quæ impenſa facienda eſt, in ejus partem te miſeram, & deſpoliatam venire. Quod ſi conficitur negotium, omnia conſequemur: ſin eadem nos fortuna premet, etiamne reliquias tuas miſera projicies? Obſecro te, mea vita, quod ad ſumptum attinet, ſine alios, qui poſſunt, ſi modo volunt, ſuſtinere: & valetudinem iſtam infirmam, ſi me amas, noli vexare. Nam mihi ante oculos dies noctesque verſaris, omnes labores te excipere video; timeo, ut ſuſtineas; ſed video in te eſſe omnia. Quare, ut id, quod ſperas, & quod agis, conſequamur, ſervi valetudini. Ego, ad quos ſcribam, neſcio, niſi aut ad eos, qui ad me ſcribunt, aut ad eos, de quibus ad me vos aliquid ſcribitis. Longius (quoniam ita vobis placet) non diſcedam: ſed velim, quam ſæpiſſime litteras mittatis, præſertim ſi quid eſt firmus, quod ſperemus. Valete mea deſideria. Valete. Dat. ad III. Non. Octob. Theſſalonicæ.

Lib. 7. Epiſt. 5.

ARGUMENTUM.

Commendat ſtudioſiſſime Trebatium Teſtam Juriſconſ. Cæſari Galliarum Præfecto.

M. T. Cic. Cæſari Imp. S. D. 6

VIde, quam mihi perſuaſerim, te me eſſe alterum; non modo in iis rebus, quæ ad me ipſum, ſed etiam in iis, quæ ad meos pertinent. C. Trebatium cogitaram, quocumque exirem, mecum ducere, ut eum meis omnibus ſtudiis, & beneficiis quam ornatiſſimum domum reducerem

cerem. Sed poſteaquam & Pompeji commoratio diuturnior erat, quam putaram, & mea quædam tibi non ignota dubitatio aut impedire profectionem videbatur, aut certe tardare, vide, quid mihi ſumpſerim: cœpi velle, ea Trebatium expectare a te, quæ ſperaſſet a me: neque mehercule minus ei prolixe de tua voluntate promiſi, quam eram ſolitus de mea polliceri. Caſus vero mirificus quidam intervenit, quaſi vel teſtis opinionis meæ, vel ſponſor humanitatis tuæ. Nam, cum de hoc ipſo Trebatio cum Balbo noſtro loquerer accuratius domi meæ; litteræ mihi dantur a te, quibus in extremis ſcriptum erat: „M. Furium, quem mihi commendas, vel Regem „Galliæ faciam, vel hunc Leptæ delegabo: ſi „vis, tu ad me alium mitte, quem ornem.„ Suſtulimus manus & ego, & Balbus: tanta fuit opportunitas, ut illud neſcio quid non fortuitum, ſed divinum videretur. Mitto igitur ad te Trebatium, atque ita mitto, ut initio mea ſponte, poſt autem invitatu tuo mittendum duxerim. Hunc, mi Cæſar, ſic velim omni tua comitate complectare, ut omnia, quæ per me poſſis adduci, ut in meos conferre velis, in unum hunc conferas. De quo tibi homine hoc ſpondeo, non illo vetere verbo meo, quod cum ad te de Milone ſcripſiſſem, jure luſiſti; ſed more Romano, quomodo homines non inepti loquuntur, probiorem hominem, meliorem virum, prudentiorem eſſe neminem. Accedit etiam, quod familiam ducit in jure civili: ſingularis memoria, ſumma ſcientia. Huic ego neque Tribunatum, neque Præfecturam, neque ullius beneficii certum nomen peto: neque impedio, quominus, ſi tibi ita placuerit, etiam hiſce eum ornes gloriolæ inſignibus.

bus. Totum denique hominem tibi trado de manu(ut ajunt) in manum tuam iſtam & victoria, & fide præſtantem. Sumus enim putidiuſculi, quam per te vix licet; verum, ut video, licebit. Cura, ut valeas, & me, ut amas, ama.

Lib. 9. Epiſt. 11.

ARGUMENTUM.

Deplorat Tulliolæ mortem, & in Dolabellæ ſermonibus plurimum ſibi ait ſolatii futurum; quamquam jam eam Dolabella dimiſerat, ſed fingendum erat Ciceroni, temporis cauſa, cum Dolabella apud Cæſarem dominantem gratia plurimum valeret.

Cic. Dolabellæ ſuo S. D. 7

VEl meo ipſius interitu mallem litteras meas deſiderares, quam eo caſu, quo ſum graviſſime afflictus, quem ferrem certe moderatius, ſi te haberem. Nam & oratio tua prudens & amor erga me ſingularis multum levaret Sed quoniam brevi tempore, ut opinio noſtra eſt, te ſum viſurus; ita me affectum offendes, ut multum a te poſſim juvari. Non quo ita ſim fractus, ut aut hominem me eſſe oblitus ſim, aut fortunæ ſuccumbendum putem; ſed tamen hilaritas illa noſtra & ſuavitas, quæ te præter cæteros delectabat, erepta mihi omnis eſt: firmitatem tamen, & conſtantiam, ſi modo fuit aliquando in nobis, eandem cognoſces, quam reliquiſti Quod ſcribis, prælia te mea cauſa ſuſtinere; non tam id laboro, ut ſi qui mihi obtrectent, a te refutentur, quam intelligi cupio, quod certe intelligitur, me a te amari. Quod ut facias, te etiam atque etiam rogo: ignoſcaſque brevitati mearum litterarum.

Nam & celeriter una futuros nos arbitror, & non dum ſatis confirmatus ſum ad ſcribendum. Vale.

Lib. 10 Epiſt. 1.

ARGUMENTUM.

Invehitur in Antonii immoderatam potentiam: & Plancum Tranſalpinam Galliam, quam ultimam Cicero Philippicarum lib. 5. vocat adminiſtrantem hortatur, ut in Remp: omni cogitatione ſtudioque incumbat. Poſtremo agit gratias de Furnio honorifice tractato.

Cic. S. D. L. Munatio Planco Imp. Conſ. Deſ. 8

ET abſui proficiſciens in Græciam, & poſtea quam de medio curſu Reipub. ſum voce revocatus, numquam per M. Antonium quietus fui: cujus tanta eſt non inſolentia (nam id quidem vulgare vitium eſt) ſed immanitas, non modo ut vocem, ſed ne vultum quidem liberum poſſit ferre cujuſquam. Itaque mihi maxime curæ eſt, non de mea quidem vita, cui ſatisfeci vel ætate, vel factis, vel (ſi quid etiam hoc ad rem pertinet) gloria; ſed me patria ſolicitat, imprimiſque, mi Plance, expectatio Conſulatus tui: quæ ita longa eſt, ut optandum ſit, ut poſſimus ad id tempus Reip. ſpiritum ducere. Quæ poteſt enim ſpes eſſe in ea Repub. in qua hominis impotentiſſimi atque intemperantiſſimi armis oppreſſa ſunt omnia? & in qua nec Senatus, nec populus vim habet ullam? nec leges ullæ ſunt, nec judicia, nec omnino ſimulacrum aliquod, aut veſtigium civitatis? Sed, quando acta omnia mitti ad te arbitrabar; nihil erat, quod ſingulis de rebus ſcriberem. Illud autem erat amoris mei, quem

a tua

a tua pueritia ſuſceptum non ſervavi ſolum, ſed etiam auxi, monere te, atque hortari, ut in Remp. omni cogitatione curaque imcuberes. Quæ ſi ad tuum tempus perducitur, facilis gubernatio eſt: ut perducatur autem, magnæ tum diligentiæ eſt, tum etiam fortunæ. Sed & te aliquanto ante (ut ſpero) habebimus: & præterquam quod Reipub. conſulere debemus, tamen tuæ dignitati ita favemus, ut omnes noſtrum conſilium, ſtudium, officium, operam, laborem, diligentiam ad amplitudinem tuam conferamus. Ita facillime, & Reipublicæ, quæ mihi chariſſima eſt, & amicitiæ noſtræ, quam ſanctiſſime nobis colendam puto, me intelligo ſatis facturum. Furnium noſtrum tanti a te fieri, quantum ipſius humanitas, & dignitas poſtulat, nec miror, & gaudeo: teque hoc exiſtimare volo, quicquid in eum judicii officiique contuleris, id ita me accipere, ut in me ipſum te putem cotuliſſe. Vale.

Lib. 13. *Epiſt*. 26.

ARGUMENTUM.

Commendat Meſcinii Achaica negotia ex fratris hæreditate.

Cic. Servio Sulpicio S. D. 9

LUcius Meſcinius ea mecum neceſſitudine conjunctus eſt, quod mihi quæſtor fuit. Sed hanc cauſam, quam ego, ut a majoribus accepi, ſemper gravem duxi, fecit virtute, & humanitate ſua juſtiorem. Itaque eo ſic utor, ut nec familiarius ullo, nec libentius. Is quamquam conſidere videbatur, te ſua cauſa, quæ honeſte poſſes, libenter eſſe facturum; magnum tamen eſſe ſperavi apud te meas quoque litteras pondus habitu

bituras. Id cum ipſe ita judicabat; tum pro familiari conſuetudine ſæpe ex me audierat, quam ſuavis eſſet inter nos, & quanta conjunctio. Peto igitur a te tanto ſcilicet ſtudio, quanto intelligis debere me petere pro homine tam mihi neceſſario, & tam familiari, ut ejus negotia, quæ ſunt in Achaja ex eo, quod hæres eſt M. Mindio, fratri ſuo, qui Elide negotiatus eſt, explices, & expedias tum jure & poteſtate, quam habes, tum etiam auctoritate & conſilio tuo. Sic enim præſcripſimus iis quibus ea negotia mandavimus, ut omnibus in rebus, quæ in aliquam controverſiam vocarentur, te arbitro, & quod commodo tuo fieri poſſet, te diſceptatore uterentur. Id ut honoris mei cauſa ſuſcipias, vehementer te etiam atque etiam rogo. Illud præterea, ſi non alienum a tua dignitate putabis eſſe, feceris mihi pergratum, ſi qui difficiliores erunt, ut rem ſine controverſia confici nolint, ſi eos, quando cum Senatore res eſt, Romam rejeceris. Quod quo minore dubitatione facere poſſis, litteras ad te a M. Lepido conſule, non quæ te aliquid juberent (neque enim id tuæ dignitatis eſſe arbitramur) ſed quodammodo quaſi commendatitias ſumpſimus. Scriberem, quam id beneficium bene apud Meſcinium poſiturus eſſes, niſi & te ſcire conſiderem, & mihi peterem. Sic enim velim exiſtimes, non minus me de illius re laborare, quam ipſum de ſua. Sed cum illum ſtudeo quam facillime ad ſuum pervenire; tum illud laboro, ut non minimum hac mea commendatione ſe conſecutum arbitretur. Vale.

Lib. 13.

Lib. 13: Epiſt. 77.

ARGUMENTUM.

Narrat officium ſuum: commendat M. Bolanum: petit ut ſibi ſervum ſuum fugitivum Dionyſium reſtituendum curet.

M. T. Cic. P. Sulpicio Imp. S. D. 10

QUUM his temporibus non ſane in Senatum ventitarem, tamen, ut tuas litteras legi, non exiſtimavi me, ſalvo jure noſtræ veteris amicitiæ, multorumque inter nos officiorum, facere poſſe, ut honori tuo deeſſem. Itaque adfui, ſupplicationemque tibi libenter decrevi: nec reliquo tempore ullo aut rei, aut exiſtimationi, aut dignitati tuæ deero. Atque ut hoc tui neceſſarii ſciant, hoc me animo erga te eſſe, velim facias eos per litteras certiores, ut, ſi quid ſibi opus ſit, ne dubitent mihi jure ſuo denunciare. M. Bolanum, virum bonum, & fortem, & omnibus rebus ornatum, meumque veterem amicum, tibi magnopere commendo. Pergratum mihi feceris, ſi curaris, ut is intelligat hanc commendationem ſibi magno adjumento fuiſſe; ipſumque virum optimum, gratiſſimumque cognoſces; promitto tibi, te ex ejus amicitia magnam voluptatem eſſe capturum. Præterea a te peto majorem in modum pro noſtra amicitia, & pro tuo perpetuo in me ſtudio, ut in hac re etiam elabores. Dionyſius ſervus meus, qui meam bibliothecam multorum nummorum tractavit, cum multos libros arripuiſſet, nec ſe impune laturum putaret, aufugit. Is eſt in provincia tua. Eum & M. Bolanus familiaris meus, & multi alii Naronæ viderunt. Sed cum ſe a me manumiſſum eſſe diceret, crediderunt. Hunc ſi tu mihi reſtituendum cura-

ris, non poſſum dicere, quam mihi gratum futurum ſit. Res ipſa parva, ſed animi mei dolor magnus eſt. Ubi ſit, & quid fieri poſſit, Bolanus te docebit. Ego, ſi hominem per te recuperavero, ſummo me a te beneficio affectum arbitrabor. Vale.

Lib. 14. Epiſt. 3.

ARGUMENTUM.

Quæritur, quod ſua culpa, & ipſe et omnes ſui maximas in miſerias inciderint. Deinde ad varia capita reſpondet; ſed ita dolenter, ut ideo a nonnullis, jure fortaſſe, tamquam mollis reprehendatur.

M. Tul. Cic. Terentiæ, Tulliolæ, & Ciceroni ſuis S. D.

ACcepi ab Ariſtocrito tres epiſtolas, quas ego lacrymis prope delevi. Conficior enim mœrore, mea Terentia, nec me meæ miſeriæ magis excruciant, quam tuæ, veſtræque. Ego autem hoc miſerior ſum, quam tu, quæ es miſerrima, quod ipſa calamitas communis eſt utriuſque noſtrum, ſed culpa mea propria eſt. Meum fuit officium, vel legatione vitare periculum, vel diligentia, & copiis reſiſtere, vel cadere fortiter: hoc miſerius, turpius, indignius nobis nihil fuit. Quare cum dolore conficior, tum etiam pudore. Pudet enim, me uxori meæ optimæ, ſuaviſſimis liberis virtutem, & diligentiam non præſtitiſſe. Nam mihi ante oculos dies noctesque verſatur ſqualor veſter, & mœror, & infirmitas valetudinis tuæ. Spes autem ſalutis pertenuis oſtenditur: inimici ſunt multi, invidi pene omnes. Ejicere nos magnum fuit: excludere facile eſt. Sed tamen, quamdiu vos eritis in ſpe, non deficiam, ne

ne omnia mea culpa cecidiſſe videantur. Ut tuto ſim, quod laboras, id mihi nunc facillimum eſt: quem etiam inimici volunt vivere in tantis miſeriis. Ego tamen faciam, quæ præcipis. Amicis, quibus voluiſti, egi gratias, & eas litteras Dexippo dedi: meque de eorum officio ſcripſi a te certiorum eſſe factum. Piſonem noſtrum mirifico eſſe ſtudio in nos & officio, & ego perſpicio, & omnes prædicant. Dii ſaxint, ut tali genero mihi præſenti tecum ſimul, & cum liberis noſtris frui liceat! Nunc ſpes reliqua eſt in novis Tribb. Pleb. & in primis quidem diebus. Nam, ſi inveterarit, actum eſt. Ea re ad te ſtatim Ariſtocritum miſi, ut ad me continuo initia rerum, & rationem totius negotii poſſes ſcribere: etſi Dexippo quoque ita imperavi, ſtatim ut recurreret: & ad fratrem miſi, ut crebro tabellarios mitteret. Nam ego eo nomine ſum Dyrrachii hoc tempore: ut quam celerrime, quid agatur, audiam, & ſim tuto. Civitas enim hæc ſemper a me difenſa eſt. Cum inimici noſtri venire dicentur, tum in Epirum ibo. Quod ſcribis te, ſi velim, ad me venturam, ego vero cum ſciam, magnam partem iſtius oneris abs te ſuſtineri, te iſtic eſſe volo. Si perficitis, quod agitis, me ad vos venire oportet: ſin autem .. ſed nihil eſt opus reliqua ſcribere. Ex primis, aut ad ſummum ſecundis litteris tuis conſtituere poterimus, quid nobis faciendum ſit. Tu modo ad me velim omnia diligentiſſime perſcribas, etſi magis rem, quam litteras debeo exſpectare. Cura, ut valeas & ita tibi perſuadeas, mihi te charius nihil eſſe, nec unquam fuiſſe. Vale, mea Terentia, quam ego videre videor: itaque debilitor lacrymis. Vale Prid. Kal. Decemb. Dyrrachii.

gno, fortique ſis: &, ſi turbidiſſima ſapienter ferebas, tranquilliora læte feras. Ego tamen tuis rebus ſic adero, ut difficillimis: neque Cæſari ſolum, ſed etiam amicis ejus omnibus, quos mihi amiciſſimos eſſe cognovi, pro te, ſicut adhuc feci, libentiſſime ſupplicabo. Vale.

Lib. 6. Epiſt. 22.

ARGUMENTUM.

Ad conſolandum Toranium præterita colligit, &, quid ipſe fecerit, quaſi exemplum ad imitandum proponit.

M. T. C. Toranio S. D.

Etſi, quum hæc ad te ſcriberem, aut appropinquare exitus hujus calamitoſiſſimi belli, aut jam aliquid actum, & confectum videbatur; tamen quotidie commemorabam, te unum in tanto exercitu mihi fuiſſe aſſenſorem, & me tibi; ſoloſque nos vidiſſe, quantum eſſet in eo bello mali, in quo, ſpe pacis excluſa, ipſa victoria futura eſſet acerbiſſima, quæ aut interitum allatura eſſet, ſi victus eſſes; aut, ſi viciſſes, ſervitutem. Itaque ego, quem tum fortes illi viri, & ſapientes, Domitii, & Lentuli timidum eſſe dicebant, (& eram plane: timebam enim, ne evenirent ea, quæ acciderunt) idem nunc nihil timeo, & ad omnem eventum paratus ſum. Quum aliquid videbatur caveri poſſe, tum id negligi dolebam: nunc vero everſis omnibus rebus, quum conſilio profici nihil poſſit, una ratio videtur, quicquid evenerit, ferre moderate; præſertim cum omnium rerum mors ſit extremum: & mihi ſim conſcius, me quoad licuerit dignitati Reipub. conſuluiſſe; & hac amiſſa, ſalutem retinere voluiſſe.

ſe. Hæc ſcripſi, non ut de me ipſe dicerem, ſed ut tu, qui conjunctiſſima fuiſti mecum & ſententia, & voluntate, eadem cogitares. Magna enim conſolatio eſt, cum recordare, etiam ſi ſecus acciderit, te tamen recte, verèque ſenſiſſe. Atque utinam liceat aliquandò aliquo Reip. ſtatu nos frui, interque nos conferre ſolicitudines noſtras, quas pertulimus, cum timidi putabamur, quia dicebamus ea futura, quæ facta ſunt. De tuis rebus nihil eſſe quod timeas præter univerſæ Reip. interitum, tibi confirmo. De me autem ſic velim judices, quantum ego poſſim, me tibi, ſaluti tuæ, liberiſque tuis ſummo cum ſtudio præſto ſemper futurum. Vale.

Lib. 10. *Epiſt.* 5.

ARGUMENTUM.

Hic quoque Plancum ad ſuſcipiendam, tuendamque Remp. gloriæ ſtimulis incitat.

Cic. Planco Imp. Conſ. Deſ. S. D. 7

Binas a te accepi literas eodem exemplo, quod ipſum argumentum mihi fuit diligentiæ tuæ. Intellexi enim te laborare, ut ad me tuæ expectatiſſimæ literæ perferrentur: ex quibus cœpi fructum duplicem, mihique in comparatione difficilem ad judicandum, amorem ne erga me tuum, an animum in Rempub. pluris æſtimandum putarem. Eſt omninò Patriæ charitas, meo quidem judicio, maxima: ſed amor, voluntatiſque conjunctio plus certè habet ſuavitatis. Itaque commemoratio tua paternæ neceſſitudinis, benevolentiæque ejus quam erga me a pueritia contuliſſes, cæterarumque rerum, quæ ad eam ſententiam pertinebat, incredibilem mihi lætitiam attu-

attulit. Rurſus declaratio animi tui, quem haberes de Repub. quemque habiturus eſſes, mihi erat jucundiſſima, eoque major erat hæc lætitia, quòd ad illa ſuperiora accedebat. Itaque te non hortor ſolum, mi Plance; ſed planè etiam oro, quod fecit his literis, quibus tu humaniſſimè reſpondiſti, ut tota mente, omnique animi impetu in Remp. incumbas. Nihil eſt, quod tibi majori fructui, gloriæque eſſe poſſit. Nec quicquam ex omnibus rebus humanis eſt præclarius, aut præſtantius, quam de Rep. bene mereri. Adhuc enim patitur tua ſumma humanitas, & ſapientia, me, quod ſentiam, liberè dicere. Fortuna ſuffragante videris res maximas conſecutus; quod quamquam ſine virtute non potuiſſes, tamen ex maxima parte ea, quæ es adeptus, fortunæ, temporibuſque tribuuntur. His temporibus difficillimis Reipub. quicquid ſubveneris, id erit totum, & proprium tuum. Incredibile eſt omnium civium, latronibus exceptis, odium in Antonium. Magna ſpes in te, & in tuo exercitu magna expectatio, cujus, per Deos, gratiæ gloriæque cave tempus amittas. Sic moneo, ut filium: ſic faveo, ut mihi: ſic hortor, ut & pro patria, & amiciſſimum. Vale.

Lib. 10.

Lib. 10. *Epiſt.* 10.

ARGUMENTUM.

Laudat Plancum de optima voluntate, ſtudioque juvandæ Reip. præmiaque illum a Senatu honorificentiſſima ſperare vult; operamque in eo ſuam pollicetur, & hortatur, ut egregie pergat in Rep. tuenda.

Cic. Planco Imp. Conſ. Deſ. S. D. 18.

Etſi ſatis ex Furnio noſtro cognoveram, quæ tua voluntas, quod conſilium de Rep eſſet, tamen, lectis tuis literis, liquidius de toto ſenſu tuo judicavi. Quamobrem, quamquam in uno prælio omnis fortuna Reip. diſceptat (quod quidem, cum hæc legeres, jam decretum arbitrabar fore) tamen ipſa fama, quæ de tua voluntate percrebuit, magnam es laudem conſecutus. Itaque ſi Conſulem Romæ habuiſſemus, declaratum eſſet a Senatu cum tuis magnis honoribus, quam gratus eſſet conatus & apparatus tuus. Cujus rei non modo non præteriit tempus, ſed ne maturum quidem etiamnum, meo quidem judicio, fuit. Is enim denique honor mihi videri ſolet, qui non propter ſpem futuri beneficii, ſed propter magna merita claris viris defertur, & datur Quare ſit modo aliqua Reſp. in qua honos elucere poſſit, omnibus, mihi crede, ampliſſimis honoribus abundabis. Is autem, qui vere appellari poteſt honos, non invitamentum ad tempus, ſed perpetuæ virtutis eſt præmium. Quamobrem, mi Plance, incumbe toto pectore ad laudem: ſubveni Patriæ: opitulare Collegæ: omnium gentium conſenſum, & incredibilem conſpirationem adjuva. Me tuorum conſiliorum adjutorem, digni-

gnitatis fautorem, omnibus in rebus tibi amiciſſimum fideliſſimumque cognoſces. Ad eas enim cauſas, quibus inter nos amore ſumus, officiis, vetuſtate conjuncti, Patriæ charitas acceſſit; eaque effecit, ut tuam vitam anteferrem meæ. IV. Kal. Apr. Vale.

Lib. 10. Epiſt. 16.

ARGUMENTUM.

Gratiſſimas fuiſſe Planci literas, maximeque opportunas ſignificat: eique auctor eſt, ut in rebus tam ſubitis, conſilium Senatus ne expectet; ipſe a ſeſe conſilium capiat.

Cicero Planco S. D. 20

NIhil poſt hominum memoriam glorioſius, nihil gratius, ne tempore quidem ipſo opportunius accidere vidi; quam tuas, Plance, literas. Redditæ ſunt enim, frequenti Senatu; Cornuto, cum is frigidas ſane, & inconſtantes recitaſſet litteras Lepidi. Sub eas ſtatim recitatæ ſunt tuæ, non ſine magnis quidem clamoribus. Cum enim rebus ipſis eſſent, & ſtudiis beneficiiſque in Remp. gratiſſimæ, tum erant graviſſimis verbis, & ſententiis perſcriptæ. Flagitare Senatus inſtitit Cornutum, ut referret ſtatim de tuis litteris. Ille ſe conſiderare ait velle. Quum ei magnum convicium fieret cuncto a Senatu, quinque Trib. Pleb. retulerunt. Servilius rogatus, rem diſtulit. Ego eam ſententiam dixi, cui ſunt aſſenſi ad unum. Ea, quæ fuerit ex S. C. cognoſces. Tu, quamquam conſilio non eges, vel abundas potius, tamen hoc animo eſſe debes, ut nihil huc rejicias, neve in rebus tam ſubitis, tamque anguſtis a Senatu conſilium petendum putes. Ipſe tibi ſis Senatus. Quocumque te ratio Reip. ducet, ſequare

quare. Cures, ut ante factum aliquod a te egregium audiamus, quam futurum putarimus. Illud tibi promitto, quidquid erit a te factum, id Senatum, non modò ut fideliter, ſed etiam ut ſapienter factum comprobaturum. Vale.

Lib. 14. Epiſt. 1.

ARGUMENTUM.

Exul deflet ſuam, ſuorumque calamitatem; ejuſque culpam confert in amicorum conſilia Vici venditionem prorſus improbat; alia quædam ſcribit.

M. T. Cic. Terentiæ, & Tulliolæ, & Ciceroni ſuis S. D. 20

ET literis multorum & ſermone omnium perfertur ad me, incredibilem tuam virtutem, & fortitudinem eſſe; teque nec animi, nec corporis laboribus defatigari. Me miſerum, te iſta virtute, fide, probitate, humanitate in tantas ærumnas propter me incidiſſe! Tulliolamque noſtram, ex quo patre tantas voluptates capiebat, ex eo tantos percipere luctus! Nam quid ego de Cicerone dicam? qui cùm primùm ſapere cœpit, acerbiſſimos dolores, miſeriaſque percœpit. Quæ, ſi, ut tu ſcribis, fato facta putarem, ferrem paulò facilius: ſed omnia ſunt mea culpa commiſſa, qui ab iis me amari putabam, qui invidebant; eos non ſequebar, qui petebant. Quod ſi noſtris conſiliis uſi eſſemus, neque apud nos tantum valuiſſet ſermo aut ſtultorum amicorum, aut improborum, beatiſſimi viveremus Nunc, quando ſperare nos amici jubent, dabo operam, ne mea valetudo tuo labori deſit. Res quanta ſit intelligo, quan-

quantòque fuerit facilius manere domi, quam redire. Sed tamen, ſi omnes Tribunos Pleb. habemus, ſi Lentulum tam ſtudioſum quàm videtur, ſi verò etiam Pompejum, & Cæſarem, non eſt deſperandum. De Familia, quo modo placuiſſe amicis ſcribis, faciemus. De loco nunc quidem jam abiit peſtilentia; ſed quandiù fuit, me non attigit. Plancius homo officioſiſſimus me cupit eſſe ſecum, & adhuc retinet. Ego volebam loco magis deſerto eſſe in Epiro, quò neque Hiſpo veniret, nec milites; ſed adhuc Plancius me retinet: ſperat poſſe fieri, ut mecum in Italiam decedat. Quem ego diem ſi videro, etſi in veſtrum complexum venero, ac ſi & vos, & meipſum recuperaro; ſatis magnum mihi fructum videbor percepiſſe, & veſtræ pietatis, & meæ. Piſonis humanitas, virtus, amor, in omnes nos tantus eſt, ut nihil ſupra poſſit. Utinam ea res ei voluptati ſit; gloriæ quidem video fore. De Q. Fratre nihil ego te accuſavi: ſed vos, cum præſertim tam pauci ſitis, volui eſſe quam conjunctiſſimos. Quibus me voluiſti agere gratias, egi; & me a te certiorem factum eſſe ſcripſi. Quod ad me, mea Terentia, ſcribis, te vicum vendituram: quid, obſecro te, (me miſerum) quid futurum eſt? & ſi nos premet eadem fortuna, quid puero miſero fiet? Non queo reliqua ſcribere (tanta vis lacrymarum eſt) ne te in eumdem fletum adducam. Tantum ſcribo, ſi erunt in officio amici, pecunia non deerit: ſi non erunt, tu efficere tua pecunia non poteris. Per fortunas miſeras noſtras vide, ne puerum perditum perdamus. Cui ſi aliquid erit, ne egeat, mediocri virtute opus eſt, & mediocri fortuna, ut cætera conſequatur. Fac valeas, & ad me tabel-

bellarios mittas, ut ſciam quid agatur, & vos quid agatis. Mihi omnino jam brevis expectatio eſt. Tulliolæ, & Cic. ſalutem dic. Valete. Datum ante diem VI. Kal. Decembr. Dyrrhachii. Dyrrhachium veni, quod & libera civitas eſt, & in me officioſa, & proxima Italiæ. Sed ſi offendet me loci celebritas, alio me conferam, & ad te ſcribam. Vale.

Lib. 14. *Epiſt.* 4.

ARGUMENTUM.

Scripta eſt hæc Epiſtola non ſolum dolenter, ſed etiam molliter: argumentum eſt multiplex, quia reſpondet ad varia capita literarum Terentiæ.

M. T. Terentiæ, & Tulliolæ, & Cic. ſuis S. D. 21

EGO minus ſæpe ad vos do litteras, quam poſſum, propterea quod cum omnia mihi tempora ſunt miſera, tum vero, quum aut ad vos ſcribo, aut veſtras lego, conficior lacrymis ſic, ut ferre non poſſim. Quod utinam minus vitæ cupidus fuiſſem; certe nihil, aut non multum in vita mali vidiſſemus. Quod ſi nos ad aliquam alicujus commodi aliquando recuperandi ſpem fortuna reſervavit, minus eſt erratum a nobis; ſin hæc mala fixa ſunt, ego vero te quamprimum, mea vita, cupio videre, & in tuo complexu emori: quando neque Dii, quos tu caſtiſſime coluiſti, neque homines, quos ego ſervavi ſemper, nobis gratiam retulerunt. Nos Brunduſii apud M. Lænium Flaccum dies XIII. fuimus, virum optimum, qui periculum fortunarum, & capitis ſui pro mea ſalute neglexit, neque legis improbiſſimæ

mæ pœna deductus eſt quominus hoſpitii, & amicitiæ jus, officiumque præſtaret. Huic utinam aliquando gratiam referre poſſimus: habebimus quidem ſemper. Brunduſio profecti ſumus ad V. Kalend. Majas. Per Macedoniam Cyzicum petebamus. O me perditum, o me afflictum! Quid nunc rogem te, ut venias, mulierem ægram, & corpore, & animo confectam? Non rogem? Sine te igitur ſim? Opinor, ſic agam. Si eſt ſpes noſtri reditus, eam confirmes, & rem adjuves Sin, ut ego metuo, tranſactum eſt, quoquo modo potes, ad me fac venias. Unum hoc ſcito; ſi te habebo, non mihi videbor plane periiſſe. Sed quid de Tulliola mea fiet? Jam id vos videte: mihi deeſt conſilium. Sed certe quoquo modo ſe res habebit, illius miſellæ & matrimonio & famæ ſerviendum eſt. Quid Cicero meus, quid aget? Iſte vere ſit in ſinu ſemper, & complexu meo. Non queo jam plura ſcribere: impedit mœror. Tu quid egeris, neſcio: utrum aliquid teneas, an, quod metuo, plane ſis ſpoliata. Piſonem, ut ſcribis, ſpero fore ſemper noſtrum. De familia liberata, nihil eſt, quod te moveat. Primum tuis ita promiſſum eſt, te facturam eſſe, ut quiſque eſſet meritus. Eſt autem in officio adhuc Orpheus: præterea magnopere nemo. Cæterorum ſervorum ea cauſa eſt, ut, ſi res a nobis abeſſet, liberti noſtri eſſent, ſi obtinere potuiſſent: ſin ad nos pertinerent, ſervirent, præterquam oppido pauci. Sed hæc minora ſunt. Tu quod me hortaris, ut animo ſim magno, & ſpem habeam recuperandæ ſalutis; id velim ſit ejuſmodi, ut recte ſperare poſſimus. Nunc miſer quando tuas jam litteras accipiam? Quis ad me perferet? Quas ego expectaſſem Brunduſii, ſi eſſet licitum per nautas:

tas, qui tempeſtatem prætermittere noluerunt. Quod reliquum eſt, ſuſtenta te, mea Terentia, ut potes: honeſtiſſime viximus: floruimus: non vitium noſtrum, ſed virtus noſtra nos afflixit: peccatum eſt nullum, niſi quod non una animam cum ornamentis amiſimus. Sed ſi hoc fuit liberis noſtris gratius, nos vivere; cætera quamquam ferenda non ſunt, feramus: atque ego, qui te confirmo, ipſe me non poſſum. Clodium Philetærum, quod valetudine oculorum impediebatur, fidelem hominem remiſi. Salluſtius officio vincet omnes ſpes. Cennius eſt perbenevolus nobis, quem ſemper ſpero tui fore obſervantem. Sica dixerat, ſe mecum fore: ſed Brunduſio diſceſſit. Cura, quoad potes, ut valeas: & ſic exiſtimes, vehementius me tua miſeria, quam mea commoveri. Mea Terentia fidiſſima, atque optima uxor, & mea chariſſima Tulliola, & ſpes reliqua noſtra Cicero valete. Prid. Kal. Maji, Brunduſio.

Lib. 2. Epiſt. 6.

ARGUMENTUM. 22

Commendat ſummo ſtudio T. Annium Milonem ad petitionem Conſulatus: & , ut impetret, quod vult, nihil omittit, quod in genere commendatitio requiri poſſit.

M. T. Cic. C. Curioni S. P. D.

NOndum erat auditum, te ad Italiam adventare, cum Sextum Julium, Milonis mei familiarem, cum his ad te litteris miſi; ſed tamen cum appropinquare tuus adventus putaretur, & te jam ex Aſia Romam verſus profectum eſſe conſtaret, magnitudo rei fecit, ut non vere-

rere-

reremur, ne nimis cito mitteremus, cum has ad te quamprimum perferri litteras magnopere vellemus. Ego, ſi mea in te eſſent officia ſolum, Curio, tanta, quanta magis a te ipſo prædicari, quam a me ponderari ſolent, verecundius a te, ſi qua magna res mihi petenda eſſet, contenderem. Grave eſt enim homini prudenti petere aliquid magnum ab eo, de quo ſe benemeritum putet; ne id, quod petat, exigere magis, quam rogare & in mercedis potius, quam beneficii loco numerare videatur. Sed quia tua in me vel nota omnibus, vel ipſa novitate meorum temporum clariſſima, & maxima beneficia extiterunt: eſtque animi ingenui, cui multum debeas, eidem plurimum velle debere, non dubitavi id a te per litteras petere, quod mihi omnium eſſet maximum, maximeque neceſſarium. Neque enim ſum veritus, ne ſuſtinere tua in me vel innumerabilia beneficia non poſſem, cum præſertim conſiderem, nullam eſſe gratiam tantam, quam vel non capere animus meus accipiendo, vel remunerando, cumulandoque illuſtrare poſſet. Ego omnia mea ſtudia, omnem operam, curam, induſtriam, cogitationem, mentem denique omnem in Milonis Conſulatu fixi, & locavi, ſtatuique in eo me non officii ſolum fructum, ſed etiam pietatis laudem debere quærere. Neque vero cuiquam ſalutem, ac fortunas ſuas tantæ curæ fuiſſe unquam puto, quantæ mihi ſit honos ejus, in quo omnia mea poſita eſſe decrevi. Huic te unum tanto adjumento eſſe, ſi volueris, poſſe intelligo, ut nihil ſit præterea nobis requirendum. Habemus hæc omnia, bonorum ſtudium conciliatum ex Tribunatu, propter noſtram (ut ſpero te intelligere.) cauſam, vulgi ac

E mul-

multitudinis, propter magnificentiam munerum, liberalitatemque naturæ; juventutis, & gratioſorum in ſuffragiis, propter ipſius excellentem in eo genere vel gratiam, vel diligentiam: noſtram ſuffragationem ſi minus potentem, at probatam tamen, & juſtam, & debitam, & propterea fortaſſe etiam gratioſam. Dux nobis, & auctor opus eſt, & eorum ventorum, quos propoſui, moderator quidam, & quaſi gubernator: qui ſi ex omnibus unus exoptandus eſſet, quem tecum conferre poſſemus, non haberemus. Quamobrem ſi me memorem, ſi gratum, ſi bonum virum, vel ex hoc ipſo, quod tam vehementer de Milone laborem, exiſtimare potes: ſi dignum denique tuis beneficiis judicas, hoc a te peto, ut ſubvenias huic meæ ſollicitudini, & huic meæ laudi, vel (ut verius dicam) propriæ ſaluti tuum ſtudium dices. De ipſo T. Annio tantum tibi polliceor, te majoris animi, gravitatis, conſtantiæ, benevolentiæ erga te, ſi complecti hominem volueris, habiturum eſſe neminem. Mihi vero tantum decoris, tantum dignitatis adjunxeris, ut eundem te facile agnoſcam fuiſſe in laude mea, qui fueris in ſalute. Ego ni te videre ſcirem, cum hæc ad te ſcriberem, quantum officii ſuſtinerem, quantopere mihi eſſet in hac petitione Milonis omni non modo contentione, ſed etiam dimicatione elaborandum, plura ſcriberem. Nunc tibi omnem rem, atque cauſam, meque totum commendo, atque trado. Unum hoc ſic habeto: ſi a te hanc rem impetraro, me pene plus tibi, quam ipſi Miloni debiturum. Non enim mihi tam mea ſalus chara fuit, in qua præcipue ſum ab illo adjutus, quam pietas erit in referenda gratia jucunda. Eam autem unius tui ſtudio me aſſequi poſſe confido. Vale.

Lib. 2. Epiſt. 7.

ARGUMENTUM.

Hanc ſcripſit in Cilicia cum eſſet Proconſ. Gratulatur Curioni de Tribunatu Plebis; hortatur ad boni civis officium: de Sacerdotio Curionis quiddam interſerit: poſtremo rogat, ne quid ſibi temporis prorogari ad provinciæ adminiſtrationem patiatur.

M. T. C. Proconſ. C. Curioni Trib. Pleb. S. D. 23

SEra gratulatio reprehendi non ſolet, præſertim ſi nulla negligentia prætermiſſa eſt. Longe enim abſum: audio ſero. Sed & tibi gratulor, & ut ſempiternæ laudi tibi ſit iſte Tribunatus, exopto: teque hortor, ut omnia gubernes, & moderere prudentia tua, ne te auferant aliorum conſilia. Nemo eſt, qui tibi ſapientius ſuadere poſſit te ipſo; nunquam labere, ſi te audies. Non ſcribo hoc temere. Cui ſcribam video. Novi animum, novi conſilium tuum. Non vereor, ne quid timide, ne quid ſtulte facias, ſi ea defendes, quæ ipſe recta eſſe ſenties. Quod in id Reip. tempus non incideris, ſed veneris (judicio enim tuo, non caſu in ipſum diſcrimen rerum contuliſti Tribunatum tuum) profecto vides, quanta vis in Republ. temporum ſit, quanta varietas rerum, quam incerti exitus, quam flexibiles hominum voluntates: quid inſidiarum, quid vanitatis in vita non dubito, quin cogites. Sed, amabo te, cura, & cogita nihil novi, ſed illud idem, quod initio ſcripſi: tecum loquere; te adhibe in conſilium; te audi; tibi obtempera. Alteri, qui melius dare conſilium poſſit, quam tu, non facile inveniri poteſt: tibi vero ipſi certe nemo me-

melius dabit. Dii immortales! cur ego non adſum vel ſpectator laudum tuarum, vel particeps, vel ſocius, vel miniſter conſiliorum? Tametſi hoc minime tibi deeſt. Sed tamen efficeret magnitudo, & vis amoris mei, conſilio te ut poſſem juvare. Scribam ad te plura alias: paucis enim diebus eram miſſurus domeſticos tabellarios, ut, quoniam ſane feliciter, & ex mea ſententia Remp. geſſimus, unis litteris totius æſtatis res geſtas ad Senatum perſcriberem. De Sacerdotio tuo quantam curam adhibuerim, quamque difficili in re, atque cauſa, cognoſces ex iis litteris, quas Thraſoni liberto tuo dedi. Te, mi Curio, pro tua incredibili in me benevolentia, meaque item in te ſingulari rogo, atque oro, ne patiare mihi quicquam ad hanc provincialem moleſtiam temporis prorogari. Præſens tecum egi, quum te Trib. Pleb. iſto anno fore non putarem; itemque petivi ſæpius per litteras: ſed tum quaſi a Senatore nobiliſſimo, & adoleſcente gratioſiſſimo, nunc a Tribuno Pleb. & a Curione Trib., non ut decernatur aliquid novi, quod ſolet eſſe difficilius, ſed ut ne quid novi decernatur, & ut S. C. & Leges defendas, eaque mihi conditio maneat, qua profectus ſum. Hoc te vehementer etiam atque etiam rogo. Vale.

Lib. 2. Epiſt. 9.

ARGUMENTUM.

Gratulatur Cælio, quod ſuperatis competitoribus Ædilis Curulis deſignatus ſit.

M. T. C. Proconſ. M. Cœl. Rufo Ædili Cur. Deſ. S. D. 24

PLurimum tibi, ut debeo, gratulor, lætorque cum præſenti, tum etiam ſperata tua dignitate,

tate : ſerius non negligentia mea, ſed ignoratione rerum omnium. In his enim ſum locis, quo & propter longinquitatem, & propter latrocinia tardiſſime omnia perferuntur. Et cum gratulor, tum vero quibus verbis tibi gratias agam, non reperio; quod ita factus ſis, ut dederis nobis, quemadmodum ſcripſeras ad me, quem ſemper ridere poſſemus. Itaque cum primum audivi, ego ille ipſe factus ſum (ſcis quem dicam,) egique omnes illos adoleſcentes, quos ille jactitat, difficile eſt loqui. Te autem contemplans abſentem, & quaſi tecum coram loquerer. *Non ædepol quantam egeris rem, neque quantum facinus feceris*: quod quia præter opinionem mihi acciderat, referebam me ad illud: *Incredibile hoc factu objicitur*. Repente vero inceſſi omnibus lætitiis. In quo cum objurgarer quod nimio gaudio pene deſiperem, ita me defendebam: *Ego voluptatem animi nimiam* Quid quæris? Dum illum rideo, pene ſum factus ille. Sed hæc pluribus multaque alia & de te & ad te, cum primum ero aliquid otii nactus. Te vero, mi Rufe, diligo, quem mihi fortuna dedit amplificatorem dignitatis meæ, ultorem non modo inimicorum, ſed etiam invidorum meorum: ut eos partim ſcelerum ſuorum, partim etiam ineptiarum pœniteret. Vale.

Lib. 3. Epiſt. 4.

ARGUMENTUM.

Expectari a ſe ſcribit L. Clodium cum Appii mandatis: mutuam benvolentiam, ejuſque cauſas commemorat.

M. T. C. Proconſ. Appio Pulchro Imp.
S. D. 25

PRidie Non. Jun. cum eſſem Brunduſii, litteras tuas accepi, quibus erat ſcriptum, te L. Clodio mandaſſe, quæ illum mecum loqui velles. Eum ſane exſpectabam, ut ea, quæ a te afferret, quamprimum cognoſcerem. Meum ſtudium erga te, & officium, tametſi multis jam rebus ſpero tibi eſſe cognitum, tamen in iis maxime declarabo, quibus plurimum ſignificare potuero, tuam mihi exiſtimationem & dignitatem chariſſimam eſſe. Mihi & Q. Fabius Virgilianus, & C. Flaccus, L. F., & diligentiſſime M. Octavius, Cn. F. demonſtravit, me a te plurimi fieri, quod egomet multis argumentis jam antea judicaram, maximeque illo libro Augurali, quem ad me amantiſſime ſcriptum, ſuaviſſimum miſiſti. Mea in te omnia ſumma neceſſitudinis officia conſtabunt. Nam cum te ipſum, ex quo tempore tu me diligere cœpiſti, quotidie pluris feci: tum acceſſerunt etiam conjunctiones neceſſariorum tuorum. Duos enim duarum ætatum plurimi facio, Cn. Pompejum filiæ tuæ ſocerum, & M. Brutum generum tuum. Collegii quoque conjunctio, præſertim tam honorifice a te approbata, non mediocre vinculum mihi quidem attuliſſe videtur ad voluntates noſtras copulandas. Sed ſi Clodium convenero, ex illius ſermone ad te ſcribam plura, & ipſe operam dabo, ut te quam-

pri-

primum videam. Quod ſcribis, tibi manendi cauſam eam fuiſſe, ut me convenires: id mihi, ne mentiar, gratum eſt. Vale.

Lib. 3. Epiſt. 2.

ARGUMENTUM.

Cum eſſet Appio ſucceſſor in Ciliciæ adminiſtratione creatus, rogat eum, ut Provinciam ſibi quam maxime aptam explicatamque tradat, quo ſit ei facilior adminiſtrandi ratio.

M. T. C. Proconſ. Appio Pulchro Imper. S. D. 26

CUM & contra voluntatem meam, & præter opinionem accidiſſet, ut mihi cum Imperio in provinciam proficiſci neceſſe eſſet: in multis, & variis moleſtiis, cogitationibuſque meis hæc una conſolatio occurrebat, quod neque tibi amicior, quam ego ſum, quiſquam poſſet ſuccedere; neque ego ab ullo provinciam accipere, qui mallet eam mihi quam maxime aptam explicatamque tradere. Quod ſi tu quoque eandem de mea voluntate erga te ſpem habes: ea te profecto nunquam fallet. A te maximopere pro noſtra ſumma conjunctione, tuaque ſingulari humanitate etiam atque etiam peto, & quæſo, ut quibuſcumque rebus potes (potes autem plurimis) proſpicias, & conſulas rationibus meis. Vides ex Senatus C. provinciam eſſe habendam: ſi eam, quoad ejus facere potueris, quam expeditiſſimam mihi tradideris, facilior erit mihi quaſi decurſus mei temporis. Quid in eo genere efficere poſſis, tui conſilii eſt. Ego te, quod tibi veniet in mentem mea intereſſe, valde rogo. Pluribus verbis ad te ſciberem, ſi aut tua humanitas longiorem

orationem expectaret, aut id fieri noſtra amicitia pateretur; aut res verba deſideraret, ac non pro ſe ipſa loqueretur. Hoc velim tibi perſuadeas, ſi rationibus meis proviſum a te eſſe intellexero, magnam te ex eo, & perpetuam voluptatem eſſe capturum. Vale.

Lib. 4. Epiſt. 2.

ARGUMENTUM.

Diſputat, utrum manendum ſit in Italia, an ad Pompejum in Græciam navigandum, quorum alterum utilius, alterum honeſtius ait eſſe. Concludit, difficilem eſſe deliberationem; ſe tamen diſceſſionem magis probare.

M. T. C. Servio Sulpicio S. D. 27

AD III. Kal. Majas, cum eſſem in Cumano, accepi tuas litteras; quibus lectis, cognovi non ſatis prudenter feciſſe Philotimum, qui, cum abs te mandata haberet (ut ſcribis) de omnibus rebus, ipſe ad me non veniſſet, litteras tuas miſiſſet: quas intellexi breviores fuiſſe, quod eum perlaturum putaſſes. Sed tamen poſtquam litteras tuas legi, Poſthumia tua me convenit, & Servius noſter. His placuit, ut tu in Cumanum venires: quod etiam mecum, ut ad te ſcriberem, egerunt. Quod meum conſilium exquiris, id eſt tale, ut capere facilius ipſe poſſim, quam alteri dare. Quid enim eſt, quod audeam ſuadere tibi homini ſumma auctoritate, ſummaque prudentia? Si, quid rectiſſimum ſit, quærimus, perſpicuum eſt: ſi quid maxime expediat, obſcurum; ſin ii ſumus, qui profecto eſſe debemus, ut nihil arbitremur expedire, niſi quod rectum honeſtum.

ſtumque ſit, non poteſt eſſe dubium, quid faciendum nobis ſit. Quod exiſtimas meam cauſam conjunctam eſſe cum tua: certe ſimilis in utroque noſtrum, cum optime ſentiremus, error fuit. Nam omnia utriuſque conſilia ad concordiam ſpectaverunt: qua cum ipſi Cæſari nihil eſſet utilius, gratiam quoque nos inire ab eo, deferenda pace, arbitrabamur. Quantum nos fefellerit, & quem in locum res deducta ſit, vides. Neque ſolum ea perſpicis, quæ geruntur, quæque jam geſta ſunt, ſed etiam qui curſus rerum, qui exitus futurus ſit. Ergo aut probare oportet ea, quæ fiunt, aut intereſſe, etiamſi non probes: quarum altera mihi turpis, altera etiam periculoſa ratio videtur. Reſtat, ut diſcedendum putem: in quo reliqua videtur eſſe deliberatio, quod conſilium in diſceſſu, quæ loca ſequamur. Omnino cum miſerior res nunquam accidit, tum ne deliberatio quidem difficilior. Nihil enim conſtitui poteſt, quod non incurrat in magnam aliquam difficultatem. Tu, ſi videbitur, ita cenſeo facias, ut ſi habes jam ſtatutum, quid tibi agendum putes, in quo non ſit conjunctum conſilium tuum cum meo, ſuperſedeas hoc labore itineris. Sin autem eſt quod mecum communicare velis, ego te expectabo. Tu, quod tuo commodo fiat, quamprimum velim venias, ſicut intellexi & Servio & Poſthumiæ placere. Vale.

Lib. 4. Epiſt. 1.

ARGUMENTUM.

Satis patebit hujus epiſtolæ argumentum, ſi lector ſciat ſcriptam eſſe, cum Cæſar, pulſo ex Italia Pompejo bellum contra Pompeji Legatos in Hiſpaniam pararet. Reſpondet Sulpicio congreſſum petenti.

M. T. C. Servio Sulpicio S. P. D. 28

CAjus Trebatius, familiaris meus, ad me ſcripſit, te ex ſe quæſiſſe, quibus in locis eſſem, moleſteque ferre, quod me propter valetudinem tuam, cum ad urbem acceſſiſſem, non vidiſſes; & hoc tempore velle te mecum, ſi propius acceſſiſſem, de officio utriuſque noſtrum communicare. Utinam, Servi, ſalvis rebus (ſic enim eſt dicendum) colloqui potuiſſemus inter nos. Profecto aliquid opis occidenti Reipub. tuliſſemus. Cognoram enim jam abſens, te hæc mala multo ante providentem, defenſorem pacis & in Conſulatu tuo, & poſt Conſulatum fuiſſe. Ego autem cum conſilium tuum probarem, & idem ipſe ſentirem, nihil proficiebam. Sero enim veneram: ſolus eram: rudis eſſe videbar in cauſa: incideram in hominum pugnandi cupidorum inſanias. Nunc quoniam nihil jam videmur poſſe opitulari Reip., ſi quid eſt, in quo nobiſmetipſis conſulere poſſimus, non ut aliquid ex priſtino ſtatu noſtro retineamus, ſed ut quam honeſtiſſime lugeamus; nemo eſt omnium, qui cum potius mihi, quam tecum communicandum putem. Neque enim clariſſimorum virorum, quorum ſimiles eſſe debemus, exempla, neque doctiſſimorum, quos ſemper coluiſti, præcepta

te

te fugiunt. Atque ipſe antea ad te ſcripſiſſem, te fruſtra in Senatum, ſive potius in conventum Senatorum eſſe venturum, ni veritus eſſem, ne ejus animum offenderem, qui a me, ut te imitarer; petebat; cui quidem ego, cum me rogaret, ut adeſſem in Senatu, eadem omnia, quæ a te de pace, & de Hiſpaniis dicta ſunt, oſtendi me eſſe dicturum. Rem vides quomodo ſe habeat: orbem terrarum, imperiis diſtributis, ardere bello;. urbem ſine legibus, ſine judiciis, ſine jure, ſine fide relictam direptioni, & incendiis. Itaque mihi venire in mentem nihil poteſt non modo quod ſperem, ſed vix jam quod audeam optare. Sin autem tibi homini prudentiſſimo videtur utile eſſe, nos colloqui: quamquam longius etiam cogitabam ab urbe diſcedere (cujus jam etiam nomen invitus audio) tamen propius accedam Trebatio mandavi, ut, ſi quid tu eum velles ad me mittere, ne recuſaret: idque ut facias velim: aut ſi quem tuorum fidelium voles, ad me mittas: ne aut tibi exire ex urbe neceſſe ſit, aut mihi accedere. Ego tibi tantum tribuo, quantum mihi fortaſſe arrogo: ut exploratum habeam, quidquid nos communi ſententia ſtatuerimus, id omnes homines probaturos. Vale.

Lib. 4. Epiſt. 3.

ARGUMENTUM.

Sulpicium Achajæ a Cæſare Præfectum conſolatur in dolore quem ex Reip. calamitate capiebat. Scripta eſt Epiſtola poſt victum Pompejum.

M. Tul. Cic. Servio Sulpicio S. D.

VEhementer te eſſe ſollicitum, & in communibus miſeriis præcipuo quodam dolore angi, multi ad nos quotidie deferunt, quod quamquam minime miror & meum quodammodo agnoſco, doleo tamen, te ſapientia præditum prope ſingulari, non tuis bonis delectari potius, quam alienis malis laborare. Me quidem, etſi nemini concedo, qui majorem ex pernicie, & peſte Reipubl. moleſtiam traxerit, tamen multa jam conſolantur, maximeque conſcientia conſiliorum meorum. Multo enim ante, tamquam ex aliqua ſpecula, proſpexi tempeſtatem futuram: neque id ſolum mea ſponte, ſed multo etiam magis monente, & denunciante te. Etſi enim abfui magnam partem Conſulatus tui, tamen & abſens cognoſcebam, quæ eſſet tua in hoc peſtifero bello cavendo, & prædicendo ſententia, & ipſe adfui primis temporibus tui Conſulatus, cum accuratiſſime monuiſti Senatum, collectis omnibus bellis civilibus, ut & illa timerent, quæ meminiſſent: & ſcirent, cum ſuperiores nullo tali exemplo antea in Repub. cognito, tam crudeles fuiſſent, quicumque poſtea Remp. oppreſſiſſet armis, multo intolerabiliorem futurum. Nam quod exemplo fit, id etiam jure fieri putant: & aliquid, atque adeo multa addunt, & afferunt de ſuo. Quare meminiſſe debes,

debes, eos, qui auctoritatem & conſilium tuum non ſunt ſecuti, ſua ſtultitia occidiſſe quum tua prudentia ſalvi eſſe potuiſſent. Dices: Quid me iſta res conſoletur in tantis tenebris, & quaſi parietinis Reipub.? Eſt omnino vix conſolabilis dolor: tanta eſt omnium rerum amiſſio, & deſperatio recuperandi. Sed tamen & Cæſar ipſe ita de te judicat, & omnes cives ſic exiſtimant quaſi lumen aliquod, exinctis cæteris, elucere ſanctitatem & prudentiam & dignitatem tuam: Hæc tibi ad levandas moleſtias magna eſſe debent. Quod autem a tuis abes, ideo levius ferendum eſt, quod eodem tempore a multis, ac magnis moleſtiis abes, quas ad te omnes perſcriberem, niſi vererer, ne ea cognoſceres abſens, quæ quia non vides, mihi videris meliore eſſe conditione quam nos, qui videmus. Hactenus exiſtimo noſtram conſolationem recte adhibitam eſſe, quoad certior ab homine amiciſſimo fieres iis de rebus quibus levari poſſent moleſtiæ tuæ. Reliqua ſunt in te ipſo, neque mihi ignota, nec minima ſolatia, & (ut quidem ego ſentio) multo maxima: quæ ego ipſe experiens quotidie ſic probo, ut ea mihi ſalutem afferre videantur. Te autem ab initio ætatis, memoria teneo, ſumme omnium doctrinarum ſtudioſum fuiſſe, omniaque, quæ a ſapientiſſimis ad bene vivendum tradita eſſent, ſummo ſtudio curaque didiciſſe: quæ quidem vel optimis rebus & uſui, & delectationi eſſe poſſent: his vero temporibus habemus aliud nihil in quo acquieſcamus. Nihil faciam inſolenter: nec te tali vel ſcientia, vel natura præditum hortabor ut ad eas te referas artes quibus a primis temporibus ætatis ſtudium tuum dediſti. Tantum dicam (quod te ſpero approbaturum) me, poſtea

ſteaquam illi arti, cui ſtudueram, nihil eſſe loci neque in curia, neque in foro viderim, omnem meam curam, atque operam ad Philoſophiam contuliſſe. Tuæ ſcientiæ excellenti, ac ſingulari non multo plus, quam noſtræ relictum eſt loci. Quare non equidem te moneo, ſed mihi ita perſuaſi, te quoque in iiſdem verſari rebus, quæ etiamſi minus prodeſſent, animum tamen a ſollicitudine abducerunt. Servius quidem tuus in omnibus ingenuis artibus, in primiſque in hac, in qua ego me ſcripſi acquieſcere, ita verſatur, ut excellat: a me vero ſic diligitur, ut tibi uni concedam, præterea nemini: mihique ab eo gratia refertur: in quo ille exiſtimat, quod facile adpareat, cum me colat & obſervet, tibi quoque in eo ſe facere gratiſſimum. Vale.

Lib. 15 Epiſt. 13.

ARGUMENTUM.

Petit, ut de ſuis rebus geſtis quam honorificentiſſime decernendum curet: ſuamque illi etiam cæteris in rebus exiſtimationem commendat.

M. T. Cic. Imp. L. Paullo Conſ. S. D. 30

MAxime mihi fuit optatum Romæ eſſe tecum multas ob cauſas, ſed præcipue, ut & in petendo, & in gerendo Conſulatu, meum tibi debitum ſtudium perſpicere poſſes. Ac petitionis quidem tuæ ratio mihi ſemper fuit explorata: ſed tamen navare operam volebam. In Conſulatu vero cupio equidem te minus habere negotii; ſed moleſte fero, me Conſulem tuum ſtudium adoleſcentis perſpexiſſe, te meum cum id ætatis ſim, perſpicere non poſſe. Sed ita
faro

ſato neſcio quo contigiſſe arbitror, ut tibi ad me ornandum ſemper detur facultas, mihi ad remunerandum nihil ſuppetat, præter voluntatem. Ornaſti Conſulatum, ornaſti reditum meum. Incidit meum tempus rerum gerendarum in ipſum Conſulatum tuum. Itaque cum & tua ſumma amplitudo, & dignitas, & meus magnus honos magnaque exiſtimatio poſtulare videatur, ut a te pluribus verbis contendam, ac petam, ut quam honorificentiſſimum Senatus C. de meis rebus geſtis faciendum cures: non audeo vehementer a te contendere, ne aut ipſe tuæ perpetuæ conſuetudinis erga me oblitus eſſe videar, aut te oblitum putem. Quare, ut te velle arbitror, ita faciam; atque ab eo, quem omnes gentes ſciunt de me optime meritum, breviter petam. Si alii Conſules eſſent, ad te potiſſimum, Paulle, mitterem, ut eos mihi quam amiciſſimos redderes. Nunc, cum tua ſumma poteſtas, ſummaque auctoritas, notaque omnibus noſtra neceſſitudo ſit, vehementer te rogo, ut & quam honorificentiſſime cures decernendum de meis rebus geſtis, & quam celerrime. Dignas res eſſe & honore & gratulatione cognoſces ex iis litteris, quas ad te, & ad Collegam, & Senatum publice miſi: omniumque mearum reliquarum rerum, maximeque exiſtimationis meæ procurationem ſuſceptam velim habeas: in primiſque tibi curæ ſit, quod abs te ſuperioribus quoque litteris petivi, ne mihi tempus prorogetur. Cupio te Conſulem videre, omniaque ſpero, cum abſens, tum etiam præſens, te Conſule, aſſequi. Vale.

Lib. 5.

Lib. 5. Epiſt. 21.

ARGUMENTUM.

Cupidum ſe eſſe ſignificat Meſcinii videndi; eumque hortatur, ut acerbitatem temporum litterarum ſtudio, optimæque conſcientiæ recordatione mitiget.

M. Tul. Cic. S. D. L. Meſcinio 31

GRatæ mihi tuæ litteræ fuerunt, ex quibus intellexi quod etiam ſine litteris arbitrabar, videndi mei te ſumma cupiditate affectum eſſe. Quod ego ita libenter accipio ut tamen tibi non concedam. Nam tecum eſſe, ita mihi omnia, quæ opto contingant, ut vehementer velim. Etenim, cum eſſet major & virorum, & civium bonorum, & jucundorum hominum, & amantium mei copia, tamen erat nemo, qui cum eſſem libentius, quam tecum, & pauci, quibuſcum eſſem æque libenter: hoc vero tempore, cum alii interierint, alii abſint, alii mutati voluntate ſint, unum, medius fidius, tecum diem libentius poſuerim, quam hoc omne tempus cum pleriſque eorum, quibuſcum vivo neceſſario. Noli enim exiſtimare, mihi non ſolitudinem jucundorem eſſe (qua tamen ipſa uti non licet) quam ſermones eorum, qui frequentant domum meam, excepto uno, aut ad ſummum altero. Itaque utor eodem perfugio, quo tibi utendum cenſeo, litterulis noſtris, præterea etiam conſcientia conſiliorum meorum. Ego enim is ſum, quemadmodum tu facillime potes exiſtimare, quaſi nihil unquam mea potius, quam meorum civium cauſa fecerim: cui niſi invidiſſet is, quem tu nunquam amaſti (me enim amabas) & ipſe bea

beatus eſſes, & omnes boni. Ego ſum, qui nullius vim plus valere volui, quam honeſtum otium. Idemque, cum illa ipſa arma, quæ ſemper timueram, plus poſſe ſenſi, quam illum conſenſum bonorum, quem ego idem effeceram, quavis tuta conditione pacem accipere malui, quam viribus cum valentiore pugnare. Sed & hæc, & multa alia coram brevi tempore licebit. Neque me tamen ulla res alia Romæ tenet, niſi expectatio rerum Africanarum. Videtur mihi res in propinquum adducta diſcrimen. Puto autem mea non nihil intereſſe, quamquam id ipſum, quid interſit, non ſane intelligo. Veruntamen, quidquid illinc nunciatum ſit, non longe abeſſe velim a conſiliis amicorum. Eſt enim res ipſa jam in eum locum adducta, ut quamquam multum interſit inter eorum cauſas, qui dimicant, tamen inter victorias non multum interfuturum putem. Sed plane animus, qui dubiis rebus forſitan fuerit infirmior, deſperatis confirmatus eſt multum: quem etiam ſuperiores tuæ litteræ confirmarunt, quibus intellexi, quam fortiter injuriam ferres: juvitque me, tibi cum ſummam humanitatem, tum etiam tuas litteras profuiſſe. Verum enim ſcribam: teneriore mihi animo videbare, ſicut omnes fere, qui vita ingenua, in beata & libera civitate viximus. Sed ut illa ſecunda moderate tulimus, ſic hanc non ſolum adverſam, ſed etiam funditus everſam fortunam fortiter ferre debemus: ut hoc ſaltem in maximis malis boni conſequamur, ut mortem, quam etiam beati contemnere debebamus, propterea quod nullum ſenſum eſſet habitura, nunc ſic affecti non modo contemnere audeamus, ſed etiam optare. Tu, ſi me diligis, fruere iſto otio; tibi-

que

que ſemper perſuade, *Præter culpam, ac peccatum* quo ſemper caruiſti, & carebis, homini accidere nihil poſſe quod ſit horribile, aut pertimeſcendum. Ego, ſi videbitur recte fieri poſſe, ad te veniam brevi. Si quidem acciderit, ut mutandum conſilium ſit, te certiorem faciam ſtatim. Tu ita fac cupidus mei videndi ſis, ut iſtinc te ne moveas tam infirma valetudine, niſi ex me prius quæſieris per litteras quid te velim facere. Me velim, ut facis, diligas, valetudinique tuæ & tranquillitati animi ſervias. Vale.

Lib 9 Epiſt. 14.

ARGUMENTUM.

Dolabellam laudibus extollit quia columnam in foro Cæſari, quaſi Deo erectam everterat. Vide lib. 14. ad Atticum, & Lactantium lib. 1. cap. 15.

Cic. Dolabellæ Conſ. S. D. 32.

ETSI contentus eram, mi Dolebella, tua gloria, ſatiſque ex ea magnam lætitiam voluptatemque capiebam: tamen non poſſum non confiteri, cumulari me maximo gaudio, quod vulgo hominum opinio ſocium me adſcribat tuis laudibus. Neminem conveni (convenio autem quotidie plurimos: ſunt enim per multi optimi viri, qui valetudinis cauſa in hæc loca conveniant; præterea ex municipiis frequentes neceſſarij mei) quin omnes, cum te ſummis laudibus ad cœlum extulerunt, mihi continuo maximas gratias agant. Negant enim ſe dubitare, quin tu meis præceptis, & conſiliis obtemperans præſtantiſſimum te civem, & ſingularem Conſulem præbeas. Quibus ego quamquam veriſſime poſſum reſpondere

dere, te, quæ facias, tuo judicio & tua ſponte facere, nec cujuſquam egere conſilio: tamen neque plane aſſentior, ne imminuam laudem tuam ſi omnis a meis conſiliis profecta videatur; neque valde nego: ſum enim avidior etiam, quam ſatis eſt, gloriæ. Eſt tamen non alienum a dignitate tua, quod ipſi Agamemnoni regum regi fuit honeſtum, habere aliquem in conſiliis capiundis Neſtorem: mihi vero glorioſum, te juvenem Conſulem florere laudibus, quaſi alumnum diſciplinæ meæ. L. quidem Cæſar, cum ad eum ægrotum Neapolim veniſſem, quamquam erat oppreſſus totius corporis doloribus, tamen antequam me plane ſalutavit, O mi Cicero, inquit, gratulor tibi; cum tantum vales apud Dolabellam quantum ſi ego apud ſororis filium valerem, jam ſalvi eſſe poſſemus. Dolabellæ vero tuo & gratulor, & gratias ago: quem quidem poſt te Conſulem ſolum poſſumus vere Conſulem dicere. Deinde multa de facto, ac de re geſta: tum nihil magnificentius, nihil præclarius actum unquam, nihil Reip. ſalutarius. Atque hæc una vox omnium eſt. A te autem peto, ut me hanc quaſi falſam hereditatem alienæ gloriæ ſinas cernere, meque aliqua ex parte in ſocietatem tuarum laudum venire patiare. Quanquam, mi Dolabella (hæc enim jocatus ſum) libentius omnes meas, ſi modo ſunt aliquæ meæ laudes, ad te tranſfuderim, quam aliquam partem exhauſerim ex tuis. Nam cum te ſemper tantum dilexerim, quantum tu intelligere potuiſti; tum his tuis factis ſic incenſus ſum, ut nihil unquam in amore fuerit ardentius. Nihil eſt enim (mihi crede) virtute formoſius, nihil pulchrius, nihil amabilius. Semper amavi, ut ſcis, M. Brutum propter ejus ſum-

ſummum ingenium, ſuaviſſimos mores, ſingularem probitatem, atque conſtantiam: tamen Idibus Martiis tantum acceſſit ad amorem, ut mirarer locum fuiſſe augendi in eo, quod mihi jampridem cumulatum eſſe videbatur. Quis erat qui putaret ad eum amorem, quem erga te habebam, poſſe aliquid accedere? Tantum acceſſit, ut mihi nunc denique amare videar, antea dilexiſſe. Quare quid eſt, quod ego te horter, ut dignitati, & gloriæ ſervias? Proponam tibi claros viros, quod facere ſolent, qui hortantur? Neminem habeo clariorem, quam teipſum. Te imitere oportet, tecum ipſe certes. Nec licet quidem tibi jam, tantis rebus geſtis, non tui ſimilem eſſe. Quod cum ita ſit, hortatio non eſt neceſſaria; gratulatione magis utendum eſt. Contigit enim tibi, quod haud ſcio, an nemini, ut ſumma ſeveritas animadverſionis non modo non invidioſa, ſed etiam popularis eſſet, & cum bonis omnibus, tum infimo cuique gratiſſima. Hoc ſi tibi fortuna quadam contigiſſet, gratularer felicitati tuæ: ſed contigit magnitudine tum animi, tum etiam ingenii, atque conſilii. Legi enim concionem tuam; nihil illa ſapientius. Ita pedetentim, & gradatim tum acceſſus a te ad cauſam facti, tum receſſus, ut res ipſa maturitatem tibi animadvertendi omnium conceſſu daret. Liberaſti igitur & urbem periculo, & civitatem metu. Neque ſolum ad tempus maximam utilitatem attuliſti, ſed etiam ad exemplum. Quo facto intelligere debes, in te repoſitam eſſe Rempub., tibique non modo tuendos, ſed etiam ornandos eſſe illos viros, a quibus initium libertatis profectum eſt. Sed his de rebus coram plura propediem, ut ſpero. Tu, quoniam Remp. noſque

noſque conſervas, fac, ut diligentiſſime te ipſum, Dolabella, cuſtodias. Vale.

Lib. 15. Epiſt. 21.

ARGUMENTUM.

Rogat, ut ſui abſentis deſiderium crebris, & longis epiſtolis leniat: enumerat Trebonii erga ſe officia: exponit de Calvo jam mortuo quid ſentiat: periiſſe enim Calvum, antequam hæc epiſtola ſcriberetur, ideſt, ante Cæſaris necem, patet ex libro, qui Brutus inſcriptus eſt.

M. T. C. Trebonio S. P. D. 53

ET epiſtolam tuam legi libenter, & librum libentiſſime. Sed tamen in ea voluptate hunc accepi dolorem, quod, cum incendiſſes cupiditatem meam conſuetudinis augendæ noſtræ (nam ad amorem quidem nihil poterat accedere) tum diſcedis a nobis; meque tanto deſiderio afficis, ut unam mihi conſolationem relinquas fore, ut utriuſque noſtrum abſentis deſiderium crebris & longis epiſtolis leniatur, quod ego non modo de me tibi ſpondere poſſum, ſed de te etiam mihi. Nullam enim apud me reliquiſti dubitationem, quantum me amares. Nam, ut illa ommittam quæ civitate teſte feciſti, cum mecum inimicitias communicaſti; cum me concionibus tuis defendiſti; cum quæſtor in mea, atque in publica cauſa Conſulum partes ſuſcepiſti; cum Tribuno Pleb. Quæſtor non paruiſti, cui tuus præſertim collega pareret; ut hæc recentia, quæ meminero ſemper, obliviſcar; quæ tua ſolicitudo de me in armis, quæ lætitia in reditu, quæ cura, qui dolor, cum ad te curæ, & dolores mei perferren-

tur

tur ; Brunduſium denique te ad me venturum fuiſſe , niſi ſubito in Hiſpaniam miſſus eſſes. Ut hæc igitur omittam , quæ mihi tanti æſtimanda ſunt , quanti vitam æſtimo , & ſalutem meam : Liber iſte , quem mihi miſiſti , quantam habet declarationem amoris tui ? Primum , quod tibi facetum videtur , quicquid ego dixi , quod aliis fortaſſe non item : deinde , quod illa ſive faceta ſunt , ſive ſecus , fiunt narrante te venuſtiſſima : quin etiam antequam ad me veniatur , riſus omnis pene conſumitur . Quod ſi in his ſcribendis nihil aliud , niſi , quod neceſſe fuit , de uno me tamdiu cogitaviſſes; ferreus eſſem, ſi te non amarem Cum vero ea , quæ ſcriptura perſecutus es, ſine ſummo amore cogitare non potueris : non poſſum exiſtimare , plus quemquam a ſe ipſo , quam me a te amari . Cui quidem ego amori, utinam cæteris rebus poſſem , amore certe reſpondebo : quo tamen ipſo tibi confido me facturum ſatis . Nunc ad Epiſtolam venio : cui copioſe, & ſuaviter ſcriptæ , nihil eſt , quod multo reſpondeam. Primum enim ego illas Calvo litteras miſi , non plus quam has , quas nunc legis , exiſtimans exituras . Aliter enim ſcribimus, quod eos ſolos , quibus mittimus ; aliter , quod multos lecturos putamus . Deinde ingenium ejus melioribus extuli laudibus , quam tu id vere potuiſſe fieri putas . Primum , quod ita judicabam , acute movebatur : genus quoddam ſequebatur , in quo judicio lapſus , quo valebat , tamen , aſſequebatur , quod probaret . Multæ erant , & reconditæ litteræ : vis non erat : ad eam igitur adhortabar. In excitando autem , & in acuendo plurimum valet , ſi laudes eum , quem cohortere . Habes de Calvo judicium , & conſilium meum : conſilium

lium, quod hortandi cauſa laudavi: judicium, quod de ingenio ejus valde exiſtimavi bene. Reliquum eſt, ut tuam profectionem amore proſequar, reditum ſpe expectem, abſentem memoria colam, omne deſiderium litteris mittendis, accipiendiſque leniam. Tu, velim, tua in me ſtudia, & officia multum tecum recordere: quæ cum tibi liceat, mihi neſas ſit obliviſci, non modo virum bonum me exiſtimabis; verum etiam te a me amari plurimum judicabis. Vale.

FINIS.

Digitized by Google